

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENE

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2394, 2394 in 2050

Izhaja vsak dan s jutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Rydz-Smigly, novi voditelj Poljske

Poljski ministri predsednik Slavoj Skladkovski je, kot smo pred par dnevi poročali, poslal vsem članom vlade in vojskovanjem poljske republike okoliščino, v kateri jim javlja, da je vlada podrejena generalnemu armadnemu inspektorju generalu Rydz-Smiglyju in da so vsi državni uradniki z ministrskim predsednikom vred dolžni, da mu izkazujejo čast in spoštovanje ter da se njegovim poveljem brezpogojno pokoravajo. Generalni inspektor da je bil od pokojnega maršala Pilsudskega izbran za njegovega naslednika in mu zato pripada prvo mesto za predsednikom republike v upravi in vodstvu države. Ministriški predsednik pristavlja, da je ta zares izvanreden ukrep, s katerim se on kot šef vlade prostovoljno podreja generalnemu inspektorju, storil v polnem soglasju s predsednikom republike Mościckim.

Okoliščina predsednika vlade je brez dvoma nevsakdanji dogodek, ne samo za Evropo, marveč tudi za Poljsko samo, čeravno je slednja na marsikatero nenavadno pojave v svojem političnem življenju navajena. Zato tudi zasluzi, da mu posvetimo malo več pozornosti.

Ko je nastopila sedanja vlada oblast, je ministriški predsednik večkrat dal nedvomljivo razumeti, da smatra vrhovnega poveljnika armade za svojega šefa, samega sebe pa za poverjenika, ki ima nalog, da njegove želje praktično v državni upravi izvajajo. S tem je bila dana osnova sedanji vladi, ki je dobila popolnoma vojaški značaj. Ker pa je ustava drugače govorila, je mogel generalni inspektor in testamentarni naslednik maršala Pilsudskega svoj vpliv izvajati edinele po ovinkih s pomočjo predsednika vlade, ki bi lahko hodil čisto svoja pota in bi s tem ustavnega zakona ne kršil. Treba je bilo torej uredbe z zakonsko močjo, s katero padejo pod generalovo oblast tudi ostala ministrstva in sploh vsa državna uprava. Tudi posamezni vojskovi so bili neodvisni od generalnega inspektorja, ki ni imel ustavne možnosti, da neposredno z njimi občuje. Saj pravijo, da se je pod prejšnjo vlado Kowalkowskega in celo pod sedanjo, ki je bila v osebi ministrskega predsednika armadi popolnoma vdana, dogajalo, da so posamezni ministri in vojskovi želje generalnega inspektorja vojske prezirali in zavzrati kot nedovoljeno vmešavanje vojske v državno upravo. Temu nedostatku v zakonodaji je sedaj napravljen konec in general Rydz-Smigly je dobil vso zakonsko moč, da izdaja povelja komurkoli v državi in od njih zahteva, da se brez ugovaranja izpeljejo. To je ena stran predstavnike okoliščine. Druga stran je ravno tako zanimiva, kajti podreditev vlade armadi meče posebno svetlobo na notranjepolitične razmere na Poljskem. Na zunaj se je vlada pred javnim mnenjem sicer opravičila, da je s tem svojim korakom samo uzakonila že davno obstoječe stanje, ki ga je pokojni maršal Pilsudski v ustnem testamentu izrazil, toda na znotraj so pa bili čisto drugi vzroki za tako važno spremembo v državnem vodstvu. Zdi se, da se Poljska vsled mednarodnega položaja, ki nikakor ni sončen za nobeno državo v Evropi in sveda tudi za Poljsko ne, pripravlja, da vse svoje sile osredotoči za čim uspešnejšo državno obrambo, pri tem pa vsaj navidezno ohrani firmo republikanske ureditve. Vodjem Poljske je mnogo na tem, da obnovijo položaj, ki je vladal pod pokojnim maršalom, ki je vlade po-
tuhubno postavil in odstavil, ministre po svoji mili volji nastavljal in jih zopet odstavljaj, ne da bi bil s tem ogrožal avtoriteto predsednika republike ali povzročil, da bi to mesto ne bilo več potrebno. Saj je on sam vsak dan prihajal k predsedniku republike na referat kot vojni minister. Predsedstvo republike in vrhovno vodstvo državne uprave in državne politike nista nezdružljivi funkciji. To je Pilsudski dokazal. In ker je Poljska pod težkim režimom uspevala, se nevezno hitro okrepila in postala močna gospodarska, politična in vojaška velika, je naravno, da so voditelji Poljske menili, da ni razloga, da bi se ta eksperiment ukinil. Res je, da se je avtoriteta Pilsudskega razvila iz velikih zgodovinskih dejstev, ki so v zvezi z osvoboditvijo poljske države. Pri generalu Rydz-Smiglyju tega ni. Dosedaj je bil javnosti nepoznan. O kakšni avtoriteti med ljudstvom ni nobenega govora. Zatorej je bilo treba ta primanjkljaj nadomestiti z neko pravno podlago, ki je pri Pilsudskem ni bilo treba. Ni pa dvoma, da si bo tudi novi vodja Poljske sčasoma stekel za državo toliko zasluge, da se bo pri vodstvu države bolj nanje oslanjal, kot na okoliščino ministrskega predsednika, ki mu je pravno avtoriteto izrecno dal.

Ce sedaj primerjamo položaj, ki ga je dobil generalni inspektor armade s položajem, ki ga je užival pokojni maršal Pilsudski, se ne moremo otrestiti slutnje, da hoče tudi general Rydz-Smigly kot novi »vodja« Poljske samostojno in brez priključitve odločevati o notranji in zunanji politiki države in da bo ministrom preostala samo vloga izvršilnih organov, ki jih lahko zamenja brez velikih pretresljajev za državno politiko, ako interesi države in volja »vodje« tako zahtevajo.

Ce smo prav informirani, namerava novi »vodja« poljske države svojo avtoriteto, ki mu je bila sedaj tudi pravno poverjena, izkoristiti v prvi vrsti na polju notranje politike. To je general Rydz-Smigly pokazal takoj prve dni po svojem imenovanju na drugo mesto v državi. Prvi njegovi razgovori z ministrskim predsednikom in z nekaterimi člani vlade so veljali vprašanju in agnaterne reforme, ki je na Poljskem zelo pereča. S pravilno izvedeno agrarno reformo pa bi se dalo zadovoljiti poljskega kmeta, ki sedaj sedi v opoziciji, ter ga pritegniti k pozitivnemu sodelovanju z vlado. Poljski kmet se je zoperstavljal vsem dosedanjim vabam in niti avtoriteta Pilsudskega ga ni mogla pridobiti za vladni tabor. Svojo nezadovoljnost in opozicijo je opiral manj na ideološko-politične razloge, kakor na dejstvo, da je najbolj zanemarjen del poljskega prebivalstva, da so ga vse vlade zaporedoma zanemarjale in v primeru z industrijo zoperstavljal, medtem ko bi ravno njemu, ki je večinski del prebivalstva in ki predstavlja

Kri in ogenj po vsej Španiji

Uporniki zmagoslavno prodrli do Madrida?

Delavstvo ustanavlja povsod sovjete

General Franco, voditelj desničarskih upornikov.

Pariz, 20. julija. b. Po vesteh, ki so prispеле v teku noči iz Španije, je položaj povsod nejasen in nepregleden. Resnično je to, da so vstasi popolni gospodari v španskem delu Maroka in da se jim je doslej posrečilo s pomočjo pretežnega dela mornarice, ki je prešla na njihovo stran, zasedati tudi celo južno obalo od portugalske meje pa do Kartagine. V rokah vstajev so mesta Palos, Sevilja, Jerez, Cadix, Granada, Malaga, Almerija, Lorta, Kartagena in Murcia. Od Sevilje in Granade vstaji naglo napredujejo v dveh smereh čez Kardobo in Naveso proti Madridu. V prvih bojnih vrstah so vojniki tujca legije ter domačini iz Maroka. Računa se, da te sile štejejo 30.000 izveženih vojakov. Na strani vstajev se bori tudi številno meščanstvo s starimi španskimi trobojci okrog rokavov. V Sevilji je ustanovljena provizorična vojaška vlada, katere predsednik je general Franco, brat mnanega revolucionarnega letalca majorja Franca, ki se je svojčas najbolj eksponiral v borbi proti monarhizmu in proti bivšemu španskemu kralju Alfonzu XIII. Trdi se, da se vojaško povsod priključuje monarhistom, ki pa ne nameravajo vzpostaviti monarhije, ki je v državi izgubila vsak ugled.

Cerkve zopet gorijo

Delavske organizacije so v vsej Španiji proglasile stavko. V vseh španskih mestih gorijo samostani in cerkve ter hile znanih desničarskih voditeljev in pristaev, ljudje pa ropajo trgovine onih trgovcev, ki so bili le malo na sumu, da simpatizirajo s fašisti. Medtem pa se tudi po ostalih španskih mestih že preliva kri in ropajo trgovine.

Pariz, 20. julija. b. V Maroku so vstasi popoln gospodar položaja in se jim je posrečilo, da so v Španiji izkrcali okoli 40.000 vojakov tujca legije in domačinov. Poveljnik maroške vojske general Murato je ujet, dva generala pa sta ubita. Na strani vstajev je prešlo skoraj vse špansko brodogradilstvo. Ladje v afriških vodah, kakor tudi one, ki so bile poslone, da obvladajo vstase, so prešle na stran revolucionarjev. V zraku so se odigrale številne hude borbe in nekaj aparatov, ki so bili poškodovani v borbah, se je moralo spustiti v francoski marošni con, nekaj pa jih je padlo v morje.

Proti Madridu

Iz Sevilje poročajo, da se združene monarhistične in fašistične sile nahajajo v pospešenem maršu proti Madridu. Vojaške posadke se povsod pridružujejo vstajem, enako pa tudi policija in civilna garda.

Vstasi so snoči zasedli mesto La Lienea v bližini Gibraltarja. Vstasi so pripluli z neko transportno ladjo, ki jo je spremljalo nekaj rušilcev.

Zemunska vremenska napoved za 21. julij: Delno oblačno, na severu ponekod nevihte. Dunajska vremenska napoved: z zapada se bliža nov značil val s poslabšanjem vremena. Zagrebška vremenska napoved: Vreme se bo poslabšalo, nagnjenje h gmenju in nevihtam.

tudi največjo moč v poljskem narodnem gospodarstvu, pripadala pravica, da uživa predprave v sorazmerju z njegovimi bremenii. Samo izdatna agrarna reforma, ki bi radikalno porazdelila velika posestva, bi mogla kmeta še zadovoljiti in ga spraviti iz njegove nezaupljivosti. Za izvedbo agrarne reforme pa bo vsled močnega odpora prizadetih zlahičev treba zelo močne osrednje avtoritete, ki bo porazdelitev veleposestev brez vsakega priziva izvedla. S tem upa novi vodja večino kmetijskega ljudstva odtrgati od radikalnih gibanj in sedaj v tujini živečemu kmetškemu voditelju Vitošu dovoliti, da se vrne nazaj v domovino in prevzame vodstvo kmetijske stranke, ki bo že lahko z vlado sodelovala. Kot predhodno pripravo za navedene nameravane notranjepolitične spremembe bo Rydz-Smigly brzkone kmalu spremenil vlado ter poklical na čelo nove vlade zelo vplivnega moža iz skupine polkovnikov, polkovnika Koca.

Vsa Evropa z velikim zanimanjem gleda na razvoj notranjepolitične utrditve na Poljskem.

Med vojaštvom in delavstvom so trajale borbe vso noč. Nepristano se je slišalo regljanje strojin in gmenje topov. Delavci so pričeli bežati na področje Gibraltarja. V teh borbah so levičarji imeli velikanske izgube.

Angleški rušilci, ki bi se morali vrniti v domovinske vode, so dobili nalog, da ostanejo še naprej v Gibraltarju, da v slučaju potrebe zavarujejo britanske državljane. V Malagi se od večeraj vodijo krvave borbe. Nad mestom se vidijo temni oblaki dima, iz česar se da sklepati, da gorijo cele četrti. Nepristano grmijo topovi in čuje se pokanje pušk in strojin.

Vlada oborožila delavstvo

Largo Cabalero že na delu

Pariz, 20. julija. b. Iz francoske meje poročajo, da je španska vlada v največji naglici osnovala novo vojaško silo iz članov ljudske fronte. Povsod ob meji se vidi oboroženi delavci brez kakšnega uradnega znaka. Policije in orožništva ni videti nikjer. V Španiji vlada velika zmeda in nered. Francoskim turistom se je posrečilo, da so se srečno vrnili čez mejo. Oni pri-povedujejo, da se v Španiji povsod strelja in da človek ni nikjer varen. V St. Sebastianu so večeraj bile krvave borbe. Celo na francoske turisti-
ste so streljali oddelki oboroženih mož, k sreči pa ni bil nihče zadel.

Ta slučaj najbolj jasno dokazuje, da se vstaja v Španiji ne bo omejevala samo na južne kraje, temveč da se je z veliko naglico prenesla tudi na severne kraje ter je vsa Španija od juga do severa v plamenih krvave meščanske vojne.

Ze od petka sem se organizira v Madridu nekaka ljudska fronta, ki je sestavljena pretežno iz delavstva. Delavci so složno izjavili, da bodo nadaljevali svojo borbo in krepko branili vlado ljudske fronte ter se borili do zadnjega diha proti fašistom. Vlada je izdala proglas, da bo oborožila vsakega, za delo sposobnega delavca, katerega dolžnost je, da brani red in mir v državi. Delavci so se pričeli v folpah organizirati v pravredno vojsko, ki raste v armade. Vlada je obljubila, da bo pomagala tej milici s preostalimi četami, ki so jim ostale zveste.

Že sovjeti...

Predsednik eksekutivnega odbora zveze strokovnih organizacij Larbo Cabalero je izdal povelje, da morajo vsi delavci v Španiji ob polnoči stopiti v stavko za nedoločen čas. To okolnost so uporabili takoj delavci in so povsod prevzeli oblast v svoje roke. Delavci povsod vzpostavljajo ilegalne vojne in delavske soviete. Francija je svoje meje proti Španiji popolnoma zaprla, vendar pa se je številnim fašistom posrečilo vrniti se nazaj v Španijo.

Lerroux o revoluciji

„Pirenejska sovjetska republika“ Levičarji so hoteli pobiti vse voditelje opozicije

Bivši španski ministriški predsednik Lerroux, ki je pobegnil in prišel v Lisabono, je izjavil dopisniku agencije Radio, da je v Španiji na ena najbolj krvavih meščanskih vojn. Kljub bratomornim bojem pa upa, da bodo Španci ohranili republiko, pa naj pride na oblast katerakoli stranka. O samih dogodkih Lerroux ni vedel ničesar povedati, ker so izbruhnili nemiri tako naglo in nepričakovano, da so bili vsi politiki iznenadeni. Jasno je, da je sedanjo revolucijo pospešil še umor znanega monarhističnega voditelja Sotele.

Sedanji vstasi so namreč dobili zanesljive informacije, da so skrajni levičarji sklenili, da po vrsti ubijejo vse opozicijske voditelje in tudi zmerne levičarske elemente, nakar bi proglasili sovjetsko špansko republiko, odnosno združeno pirenejsko sovjetsko republiko. Jasno je, da so se vstasi pod vodstvom generala Franca na več mestih iskrcali ob španski obali, ker je pretežni del brodogradilstva prešel na njihovo stran. Vstasi popolnoma obvladajo položaj v španskem Maroku ter na Balearskih in Kanarskih otokih, v njihovih rokah pa je tudi Sevilja, ker je poveljnik drugega armadnega zbora prešel na njihovo stran. Poveljnik vstajskega zbora okrog Sevilje je general Lucio de Lano, ki je bil predsednik vojnega urada za časa bivšega predsednika republike Zamore. General Queipo je še ponoči objavil potom seviljskega radia, da je zagotovljena zmaga vojske, ki je povsod prešla na stran vstajev. Vlada ni sposobna, da bi kaj ukrenila, ker je odvisna samo od razbojniških tolpc, ki so v zadnjem času v Španiji vpeljale neznošen teror, ki je mnogo pripomogel k dosedanjim krvavim dogodkom. Vlada ne more računati na pomoč niti enega samega poštenega španskega vojaka ali častnika. Španija je rešena, je zaključil Queipo svoj govor v radiu.

Na ta proglas je španska vlada odgovorila z naredbo, da bodo vsi častniki španske vojske brez razlike od generala do zadnjega poročnika izgubili svoj čin, poveljstvo nad polki in ostalimi vojnimi enotami pa bo izročeno podčastnikom.

Ultimat upornikov

Gibraltar, 20. julija. b. Provizorična vlada v Sevilji je poslala ultimati vladi v Madridu s pozivom, da se takoj vda, ker bodo sicer vstasi bombardirali pričeli obmetavati Madrid z bombami. V ultimatu je naveden rok samo dveh ur. General Franco je v imenu revolucionarjev prevzel vrhovno poveljstvo nad vsemi polki in da se mu je posrečilo aretirati nekatere generale, ki se niso hoteli priključiti revolucionarjem. Ze takoj v začetku revolucije je bilo ubitih precej oseb, ki niso soglašale z vstaji.

Vlada gospodar položaja?

Madrid, 20. julija. c. Vlada je objavila proglas, v katerem pravi, da je gospodar položaja. Neresnična je vest, da bi bilo glavno mesto že v rokah upornikov. Res je, da so snoči izbruhnili nemiri v prestolnici, toda vlada je upor z lahkoto zatrla. Vlada je pridobila zelo mnogo s tem, da se ji je priključil tudi polk tankov.

Vlada stalno objavlja po radu najnovejše vesti o položaju. Vlada ima še večino radiopostaj v svojih rokah. Uporniki imajo od snoči naprej samo radiopostajo v Sevilji, odkoder objavljajo vesti, da se v vseh pokrajinah upor naglo širi in da imajo uporniki že v večini pokrajin večino ljudstva za sebi.

Danes dopoldne se je položaj države znatno vzpostavil v korist nove vlade. Delavci iz vseh krajev države prihajajo v Madrid in stopajo v vrsto milice, da branijo republiko.

Iz Asturije poročajo, da je odšlo nekaj tisoč dobro oboroženih rudarjev proti Madridu, kjer bodo ob strani vlade skušali odbiti vsakogar, ki bi hotel naskočiti Madrid.

Largo Cabalero, voditelj revolucionarne levitve.

„Pirenejska sovjetska republika“ Levičarji so hoteli pobiti vse voditelje opozicije

Ni znano, katera vlada je izdala to naredbo, kajti v Madridu so se v zadnjih 24 urah izmenjale kar tri vlade. Najprej je vlado Azane prevzel Martinez Barrios, večeraj pa jo je od njega prevzel minister mornarice Jozo Querado, ki je sestavljal čisto levičarsko republikansko vlado. Novi notranji minister v tej vladi je general Cosas, ki je za časa Primo de Riverne diktature izgubil vse vojaške časti in živel v emigraciji. General Cosas je takoj pričel z organizacijo in oboroževanjem delavskih bataljonov. Vlada je izdala na delavstvo proglas, naj se takoj zbere in organizira v skupno fronto proti fašizmu. Orožja je dovolj na razpolago.

Toda tudi vstasi niso držali križem rok in kakor se poroča iz Sevilje, je v njihovih rokah že Andaluzija in pokrajini Valadoli in Burgos. K vstajem prehajajo skoraj vse vojaške posadke takoj, ko se pojavijo in se jim priključijo v njihovem pohodu proti Madridu. V Rio Tinto so vstasi razbili delavsko milico in zaplenili 14 tovornih avtomobilov, natovorenih z dinamitom, ki so jih rudarji vozili s seboj, da bi lahko porušili ceste, železniške mostove in manjše viadukte. Pri tej priliki je bilo 25 rudarjev ubitih.

Podpis Dardanelas pogodbe

Montreux, 20. julija. AA. (Havas) Nocoj se je konferenca o morskih ožinah uradno končala s podpisom nove konvencije. Nova konvencija bo stopila na mesto čl. 23 lausanske mirovne pogodbe. V drugih točkah ostane ta pogodba še dalje v veljavi. To je omenil v soboto sam dr. Ruždi Aras.

London, 20. julija. AA. Včeraj je v Manchestru na shodu angleških fašistov prišlo do hudih spopadov. Nad 5000 levičarjev je napadlo fašiste. Policija je vzpostavila red.

Slovenski mladini in javnosti

Lani smo iz komunističnega mladinskega lista »La voix des Etudiants« naknadno izvedeli, da se je vršil v Bruslju mladinski mirovni kongres. V resnici je bil to z mirno krinko maskiran komunistični propagandni kongres tako po programu kot po udeležiteljih. Za letošnji je pripravila drugi mladinski mirovni kongres v Zenevi. Kot je poročal »Slovenec« po francoskem mladinskem katoliškem listu »Sept« z dne 3. julija 1936 in kot smo od merodajnih strani obveščeni, je g. Besson, škof Friburga, Lausanne in Zeneve ter častni predsednik »Pax Romanec«, katolikom odsvetoval udeležbo na letošnjem kongresu, ki se bo vršil v začetku septembra v Zenevi, ker so apel za ta kongres podpisali sami socialistični in komunistični iniciativni odbori.

Zato je jasno, da ima tudi letošnji »mirovni« kongres v Zenevi komunistično propagandni namen v smislu nove indirektno komunistične propagandne taktike po vzoru »Ljudske fronte«.

Zanesljivo vemo, da se zaradi tega kongresa ne udeležijo »Pax Romanec«, svetovna internacionala, katoliškega dijaštva, ki se je prvotno kongresa na-

meravala udeležiti, prav tako tudi ne dositi in sploh katoliške mladinske organizacije vseh narodov.

Izjavljamo, da se zaradi navedenih dejstev slovensko katoliško dijaštvo popolnoma solidarizira s svetovno katoliško mladino in se kongresa v Zenevi ne udeležijo.

Apeliramo na druge slovenske mladinske organizacije in na vso javnost, naj ne naseda vabilom »iniciativnih« odborov za mirovni kongres v Zenevi, ki se snujejo tudi po Sloveniji, ker se njih značilno ime kaže na izvor njihove »iniciative«.

Mir, ki ga je čez ves svet, je samo Kristusov mir! Mir pa, ki ga oznanja iz Moskve, je smir, ki naj pripravi požar svetovne revolucije, državljanskih in meddržavnih vojn, ki naj olajšajo nasilni prodor Kominterne in danes najbolj militaristične države sveta — Sovjetske Rusije, katere zastopniki so med prvimi podpisniki apela za ženevski kongres.

Svetovna katoliška mladina pa bo kmalu močno spregovorila iskreno besedo o miru.

SLOVENSKA DIJAŠKA ZVEZA.

Mussolinijeva roka Angliji

Pod pogojem, da odpove Sredozemske pogodbe z Jugoslavijo in Turčijo

London, 20. julija.

Z ozirom na to, da se posredovanje Italije pri sporazumu med Avstrijo in Nemčijo tokmal foka, kakor da se Italija hoče masčevati nad angleško-francosko politiko, pa da hoče ustvariti v Evropi protiblok, izjavljajo v Rimu, da temu ni tako. Iz najbližje okolice g. Mussolinija prihaja komentar, ki pravi, da je Mussolini že za časa najstrožjega sankcijskega režima, ko je Anglija Italijo neravnost »izzivala«, pokazal toliko državnost, da se je le njemu zavedal, če že takrat ni izbrinil evropski konflikt. Duce pa je tudi v znamenem intervjuju v »Daily Telegraph« že pred meseci izjavil, da niti odločel ni misli na masševanje in na povračilo. Italija se zaveda, da so se majhne države pridružile sankcijski politiki »samo« iz strahu in negotovosti. Mussolini ne bi bil velik državnik, kakor je, če bi se hotel zavedati tega nad malimi državami masševati. Kakor hitro bo Anglija odpovedala iz Sredozemskega morja zadnjo ladjo svojega atlantskega brodovja in kakor hitro bodo razveljavljen ne specialne pogodbe, ki jih je sklenila s Turčijo in Jugoslavijo, bo izginila iz Sredozemskega morja vsa nevarnost kakšnega spora, ker bo

Mussolini v istem trenutku odpovedal tudi svoje divizije iz Libije. V tem slučaju bo italijanska vlada zopet začela politiko mednarodnega sodelovanja v Evropi v polni meri. Italija je odstranila vse ovire za tako sodelovanje in pričakuje, da bosta Anglija in Francija storili isto.

Iz tega sklepajo v Londonu, da si tudi Italija želi popolne normalizacije evropskega položaja in da hoče avstrijsko-nemško pogodbo prikazati kot člen v verigi pogodb, ki jamčijo za mir v Evropi. Te pogodbe ni narekovala nobena politika neievole ali povračila Franciji in Moli zvezi. Seveda je bil za posredovanje Italije merodajen tudi moment, da je obesnila konflikt pokazal, da se Italija ne more na Francijo brez-pogojno zanašati. Zdej je treba samo še vedeti, ali si Italija predstavlja svoje bodoče sodelovanje z Anglijo in Francijo v smislu politike neločljivega miru in kolektivne sigurnosti, kakor si jo zamisli Francija, ali pa se je spreobrnila k politiki paktov med posameznimi državami, kakor to zagovarja Nemčija. Če bi se bila Italija odločila za politiko v tem smislu, bi seveda evropski položaj ne bil prav nič olajšan kljub množnim izjavam g. Mussolinija.

Po sporazumu z Nemčijo

Heimwehr - brezposeln

Habsburgovci potni
Nacionalistom raste greben

Dunaj, 19. julija.

Ves notranjepolitični ustroj v Avstriji se je zamašal od priključitve sporazuma med Avstrijo in Nemčijo. Možnost sprave z nemškimi sosedom, ki so si jo mnogi od srca želeli, se je zdela potisnjena tako daleč v bodočnost, da je tudi za domačine prišla nepričakovano in da razne politične struje niso bile nanj pripravljene. To se opazi na veliki neopredelnosti, ki je nastala po objavi sporazuma v vseh političnih taborih, pri državni domovinski fronti ravno tako, kot pri ostalih skupinah, ki so sedele ali pod streho domovinske fronte ali pa so ob njej životarle v pričakovanju boljših časov.

Prva so je zmaš domovinska fronta, ki je hitro izoklestila položaj v svojo korist ter takoj začela z veliko vneto agitacijo po vseh mestih države, začeli pri Dunaju, naj se nacionalisti, ki jih je sporazum z Nemčijo »spostil«, velenijo v njihovi organizaciji. Samo na Dunaju je bilo 35 velikih zborovanj, na katerih so predstavniki vlade z raznešnimi besedami prepričevali poslušalce, ki jih je bilo obilno, to je treba priznati, da domovinska fronta nikdar ni bila nasprotna nemškemu narodu ali nemški državi, marveč, da je njen boji veljal samo narodno socialistični stranki, toda tudi to je samo v toliko, v kolikor je pljusala čez mejo in vzmernirala avstrijsko ljudstvo. Očitno domovinske vodje domovinske fronte prevzeli vsa nacionalistična gesta, ki med ljudstvom še večjejo ter se Avstriji predstaviti v novi uniformi pobornikov za nemški nacionalizem, ki ga hočejo spraviti v sklad z avstrijskim rodoljubjem. Radovednost je velika, kako se bodo zadržale posamezne zvezne dežele, kjer v nemški nacionalizem domovinske fronte dosedaj niso mnogo verjeli. Če bo domovinska fronta v novi preobliki potegnila za seboj podeljele, potem bo imela lahko mirno vest, ker s podeljem si je osvojila tudi bodočnost kot vodilna večinska stranka v državi. Ko so po končanih zborovanjih sestavljali vrhovni svet voditeljev domovinske fronte, je padlo v oči, da je med njimi silno malo heimwehrovcev in drugih, da je še nekaj mest nezasedenih. Najbrž čakajo prazni stoli na odlične nacionalistične osebnosti, o katerih upajo, da se bodo domovinski fronti v najkrajšem času pridružili.

Heimwehroveci se obnašajo kot da bi res oni plačali račun sporazuma z Nemčijo. Od Starhemberga pa dol do najnižjih podvodij je vse silno klaverno razpoloženo. Prej tako širokoustni so sedaj postali pohlevni in kar nič se ne elišejo več bahave izjave, da je Heimwehr edini poklicani varuh avstrijske samostojnosti. Heimwehr sploh ne sprašuje več za mnenje. Starhemberg, ki je nedavno zletel iz vlade in postal protektor materinskih društev za Avstrijo, je bil v Italiji, ko je Schuschnigg sklepal sporazum s Hitlerjem na pobudo Italije. Vest ga je zadel kot strela z jasno in je takoj prihitel nazaj na Dunaj, da pokaže, da je prisoten in pripravljen sprejeti kakšno odgovornost. Toda niti v vrhovni svet vodij domovinske fronte ga niso imenovali. Vse gre mirno naprej brez njega. Stališče Heimwehra kot petega koleasa pri državnem vozu je sedaj zelo težavno. V domovinski fronti, ki je edina oboževana stranka v Avstriji, skoraj ne pomeni nič več, da si med nacionalisti, ki jih sedaj stranke vabijo v svoje tabore, nabral kaj pristavev, ni verjetno, ker je bil preveč italijanski, da bi sedaj mogel naenkrat postati nemški. Da bi pa ipak heimwehrovskemu gibanju ostal vsaj neki idejni vzrok za nadaljnji obstoj, so se heimwehrovski vodje znašli vsaj v toliko, da so se prijavili kot poborniki proti boljši-

vižmu, v čemer, tako pravijo, stojijo na isti fronti kot narodni socialisti. Tako se skušajo od strani veleniti v pokret, ki jih pa ne potrebuje več.

Nacionalisti si svoje nove poti še niso izbrali. Ne ve se, v kolikor bodo s srcem šli v domovinsko fronto, da se tam stopijo z njo, ali če ne bodo vstopili bolj kot poseben blok z namenom, da si domovinsko fronto osvojijo od spodaj in jo prevzamejo v svoje roke. Če bi se odločili za to zadnjo možnost, potem bi jim heimwehrovci lahko dobro služili, kajti če hočejo nacionalisti priti do vodilnega vpliva v domovinski fronti, morajo potisniti ob stran krščanske socialce, pri čemer jim pa bodo heimwehrovci s srcem pomagali, ker krščanski socialci ne bodo nikdar niso marali. Vsekakor bo morala vlada sedaj pri amnestiji postopati previdno, kajti od tega bo odvisno, kako se bodo nacionalisti, med katerimi so večinoma vsi hitlerjanski nazori, obrnili.

Najbolj udarjeni so pa legitimisti, ki so do zadnjih dni upali, da bodo pripeljali mazaj na avstrijski prestol svojega nadvojvode Otona. Njihov voditelj je dal zelo obupne izjave glede njihove bodočnosti. Habsburško vprašanje je sedaj odstranjeno za dalje čase in legitimisti vedo, da so sedaj brezposelni. Dokler so pod vladno streho širili navdušenje za Habsburžane, je še šlo, toda sedaj se je morala vlada umakniti in prepustiti so samim sebi. Kako slabo utemeljen je ves ta habsburgovski šunder v Avstriji, priča močan protipokret, ki se je začel razvijati posebno po Štajerskem in v vzhodnih delih Koroške. Sedaj se bo seveda še bolj razširil. Položaj je zadosti ilustriran s tem, da je nadvojvodinja Adelaida, sestra kandidata Otona, nenadoma odpotovala nazaj v Belgijo, četravno se je reklo, da se namerava za stalno naseliti na Dunaju. Malo je verjetno, da se še vrne na Dunaj.

† Zdravnik dr. Simon Zaletel

Ljubljana, 20. julija.

Ob zaključku lista smo prejeli vest, da je pri prevozu iz celjske bolnišnice v Leončičev umrl med potjo mladi zdravnik dr. Simon Zaletel. Pokojnik je bil letos februarja premeščen kot sekundarni jave, bolnišnice v Brežicah v celjsko bolnišnico. Pred štirimi meseci si je pri neki operaciji ranil prst, radi česar je nastopila zastupitev krvi in šep ter ga je sedaj Bog po dolgi bolezni rešil hudega trpljenja. Pogreb mlade žrtve svojega poklica bo v Ljubljani.

Proti Arnatoviču in tov.

Belgrad, 20. julija. M. Pred državnim sodiščem za zaščito države je bilo danes dopoldne končno dokazno postopanje proti atentatorju Arnatoviču in tovaršem. Danes je bil zaslišan samo organizator Pota v Bosni Milorad Popović, ki je od poklicanih prič edini prišel na zasliševanje. Poslanca dr. Janjič in Novica Popović sta sodošče brzojavno obvestila, da ne moreta priti na razpravo radi bolezni. Radi tega je predsednik senata dr. Učević na današnji razpravi prečital izpovedi vseh ostalih prič, ki so bile poklicane na razpravo, a se temu pozivu niso odzvale. Ob 12 je dr. Učević izjavil, da je dokazno postopanje zaključeno ter je nato prekinil današnjo razpravo, njeno nadaljevanje pa napovedal za jutri jutraj ob 10.30, ko bo prvi govoril državni tožilec dr. Djajdov, za njim pa še zagovorniki posameznih obtožev.

Domači odmevi

Slovenski hmeljarji v Belgradu

Belgrad, 20. julija. M. Kakor je »Slovenec« že poročal, se je pred tednom mudila v Belgradu deputacija savinjskih hmeljarjev, ki sta jo sprejela oba slovenska ministra in na njuno priporočilo tudi finančni minister, pri katerem je posredovala zaradi sprememb deviznih predpisov za pospeševanje izvoza našega hmelja. Finančni minister je tedaj obljubil, da bo ugodil upravičeni želji savinjskih hmeljarjev in je danes pod št. 33374 (bančni in valutni odsek) podpisal naslednji odlok: V zvezi s svojim odlokom št. 24461/VIII. z dne 26. maja 1936 in na podlagi čl. 9 zakona o odobritvi pogodbe med državo in Narodno banko za izvrševanje zakona o denarstvu z dne 11. maja 1931, odločam v soglasju z Narodno banko, da morejo vsi pooblašeni zavodi z izjemo čl. 6 pravilnika o reguliranju prometa z devizami in valutami dati potrdila (uverjenja) o zavarovanju valute komisijonarjem izvoznikom hmelja, ki so naši državljani, in to tudi v primeru, ko nakupujejo devize za izvoz hmelja na račun inozemstva. Zaradi tega ti komisijonarji izvozniki hmelja niso dolžni protivrednosti izvoza hmelja vnašati v naprej. Za opravičilo tega potrdila o zavarovanju valute veljajo isti pogoji, kakor za potrdila, ki so izdana drugim izvoznikom na lastni račun s tem, da mora protivrednost izvoznega hmelja komisijonar izvoznik sprejeti na svoje ime. V primeru izvoza v klirinško državo morajo izdana potrdila opravičevati samo z uvozom protivrednosti iz one države, v katero je šel izvoz. V primeru, da cene hmelja po ceniku o zavarovanju valute ne odgovarjajo resnični ceni na trgu, se opravičevanje teh potrdil vrši na podlagi potrdila banovinskega hmeljarskega nadzornika. Komisijonarji izvozniki hmelja, ki niso naši državljani, so dolžni v bodoče protivrednost izvoza vnašati v naprej.

»Ljudska fronta« za Slovence

Zagrebaški »Obzorje« poroča: »Pisali smo že, da je prišlo do sporazuma med konzorcijem »Slovenske zemlje« in »Stare pravde« in da bo odslej izhajala »Slovenska zemlja« kot edino glasilo kmečko-delavskega pokreta v Sloveniji. V zvezi s tem sporazumom se je osnoval direktorij »Obzorje« tu vsekakor misli »direktorij ljudske fronte«, v katerega so stopili dr. Kukovec iz Maribora, Stane Vidmar, bivši predstavnik organizacije »Bojevniki«, dr. Aleš Stanovnik iz Jesenice, dr. Pokorn iz Škofje Loke kot predstavnika bivše krščansko-socialne stranke in bivši poslanec Petjejan iz Maribora in ljubljanski odvetnik dr. Celestin Jelenc. Ta poslednja dva sta spadala k bivši socialistični stranki. Te skupine bodo sedaj skupno nastopale pod vodstvom dr. Kukovec.

Pismo iz blagajne Jevtičevega kluba

Na razpravi proti poslancu Arnatoviču in tovaršem je državni pravdnik prebral naslednje pismo, ki se je našlo v blagajni Jevtičevega kluba. Glasilo se:

15. februarja 1936. Gospod D. Jeldžević, Praga, p. Sarajevu, Jugoslavija.

Gospod! Sklicujoč se na naše razgovore si usojam zaupati vam skrb, da polom tiska in drugih publikacijskih sredstev branite dober glas avstrijskih motorjev »Hispano Suiza« v Jugoslaviji. Razume se, da se vi obvezate, da boste vse ukrenili, kar bomo od vas zahtevali, da dosežete, da se bodo vsa naročila novih motorjev glasila na našo znamko. Kot nagrado za vaše usluge pa vam predlagamo 2% (dva od sto) provizijo na neto ceno prodanih motorjev, ki bi jih vaša vlada naročila neposredno pri društvu »Hispano Suiza« v Bois-Colombe na račun suhozemnega zrakoplovstva. Za naročila rezervnih delov in za naročila motorjev za hidroaviacije vaše države vam ne bo dodeljena nobena provizija. Skratka, ta 2% provizije se vam bosta izplačala samo za naročila novih motorjev za kopno aviacijo.

Pogodba stopi v veljavo 15. marca 1936. in je veljavna do 15. marca 1936. Rok pogodbe se avtomatično podaljšuje, razen ako se 20 dni pred iztekom roka v priporočnem pismu odpove. Znesek vaših provizij vam bo naznačen po vsakem izplačilu pri blagajni društva »Hispano Suiza«. Vaša provizija se vam bo računala od neto prodajne cene, po odbitku vseh takov, davkov, carin itd. Vsako reklamacijo v našem razmerju bo rešila arbitražna komisija treh članov. Vsak od nas bo imenoval po enega zastopnika, ki bosta sporazumno imenovala tretjega člana komisije. Ako za ta izbor ne bo prišlo do sporazuma, bo tretjega člana komisije imenovala trgovska zbornica v Parizu.

Prosim vas, da potrdite pristanek na ta sporazum s ponovitvijo vseh točk.

S kongresa na Velehradu

Češkoslovaški katoliki - most med zapadom in vzhodom

Brno, dne 16. julija 1936.

Cerkvene slovesnosti na čast sv. slovanskima apostoloma Cirilu in Metodu na Velehradu so končane. Za seboj zapuščajo veličastne spomine. Pred nami odpirajo daljne perspektive. Okrog 50.000 vernikov, katerim so se pridružila množična odposlanstva tudi od drugih slovanskih narodov, je sledilo cerkvenim obredom in zborovanjem. Skoraj ves češkoslovaški episkopat pod vodstvom kardinala Kasparsja iz Prage je bil navzoč. Sklepi velehradskega kongresa bodo seveda v celoti objavljeni in tedaj šele bo mogoče napraviti pregled o delu, ki je bilo započeto in o ciljih, ki so bili postavljeni.

Velehradski kongres je razpravljal seveda o vprašanju zedinjenja med rimsko-katoliškimi in grško-pravoslavnimi cerkvami. V učenih referatih so poklicani strokovnjaki povedali, kaj se je v tem pravcu zgodilo in koliko bo treba še delati. Končno zedinjenje obeh cerkva je seveda vprašanje, ki ga ne bo reševal velehradski kongres, ki ga more rešiti edino veliki cerkveni koncil, ki ga bo v oče sklical, kadar bo smatral, da je priprava že dozorela. Toda bliže cilju so prišli in razdalja med obema cerkvama ni več tako velika, da ne bi bila nepremostljiva. Sklepi kongresa so bili poslani na Kongregacijo za vzhodne cerkve v Vatikanu, ki ji bo predsedoval novo imenovani kardinal Tisserant.

Češkoslovaški tisk, katoliški in brezbarvni, je

Sprejmite, gospod, izraz mojega spoštovanja

H. Rabatellic.

»Vreme« je to pismo objavilo s sledečimi pripombami: »To pismo jasno govori, da ni bilo nujno, da bi provizijo, ki se tu omenja, prejmal samo g. Jeldžević. Nasprotno, to pismo, ali bolje povedano, pogodba, sklenjena za vlado g. Bogoljubja Jeliča z nekim od njegovih najbližjih prijateljev, nepobitno osvetljuje mračno ozadje nenarodne vladavine, saj kaže, kako nesramno se je trgovalo z nacionalnimi in državnimi interesi. Po vsem tem se vsiljuje vprašanje, ali je bilo v blagovini g. Jeliča še mnogo takih in podobnih dokumentov.«

Naše lahkoatletsko olimpijsko predstavništvo

Zagreb, 20. julija. Jugoslovanska lahkoatletška zveza je v soglasju s olimpijskim odborom izbrala naše predstavništvo za olimpijado v Berlinu. Vanj pridejo: Ivanovič Ivan (Concordia Zagreb) za tek na 400 m čez zapreke. Njegov najboljši čas je 55,2, ki ga je dosegel letos v Buenos Airesu; dr. Velja Narančić (Concordia Zagreb) za metanje diska. Najboljši njegov letošnji čas je 46 m; inž. Milan Stepišnik (Ilija Ljubljana) za met kladiva, ki ga je letos vrget 49,17 m; Jovan Milič (Jugoslavija Belgrad) za troskok. Prekočil je 14,14 m. Ta četvorica je dosegla minimum, ki ga je postavila jugoslovanska lahkoatletška zveza za vsako panogo. Razen teh pa so določeni za olimpijado Rudolf Markušić (Slaviša, Varaždin) za met kopja (59,52 m), Evgen Mor (Jugoslavija, Belgrad) za skok v višino (1,83), dr. Ivan Buralović za skok v daljavo (6,92), Ivo Krevs (Primorje, Ljubljana) za tek na 5000 m njegov najboljši rezultat je 15:41,4, Emil Goršek (Primorje) za tek na 800 in 1500 m (njegov najboljši letošnji čas je za prvo panogo 1:55,7, za drugo pa 4:07), Julij Bauer (Pančevski športni klub) za tek na 100 m (11 sek.), Jaka Bakov (Concordia, Zagreb) za skok s palico (3,70). Ker je bilo stotiseč zvezde, da ne pošlje na olimpijado v eni disciplini dva atlete, čeprav so nekateri presegli minimum, izpadajo: Peter Ojčić (Haški, Zagreb) ter Primorjaša Oaberšek in Dieteršek. Slednji je postavil svoj najboljši rezultat na 400 metrov čez zapreke v času 57 sek. in s tem jugoslovanski rekord.

Stavbinska stavka v Skoplju

Skoplje, 20. julija. M. Davi je stopilo tu v stavko okoli 2000 stavbinskih delavcev. Do stavke je prišlo zaradi zahteve delavcev, da se zvišajo njihove mezde ter da delodajalci podpisajo kolektivne pogodbe, na kar pa niso delodajalci pristali. Kakor v vseh dosedanjih mezdnih sporih, ki so se pojavili v naši državi, posredovala država, bo tudi v tem primeru storilo isto ministrstvo za socialno politiko, da pride čimprej zopet do normalnih odnosov med delavci in delodajalci.

Osebnosti

Belgrad, 20. julija. AA. S kraljevim ukazom in na predlog kmetijskega ministra so povzeli za višjega svetnika 4. skup. 1. stop. dr. Bogumil Zavadil, višji veterinarski svetnik okrajnega načelstva v Mariboru, desni breg, doslej v 4. skup. 2. stop.; za veterinarskega svetnika 4. skup. 2. stop. okrajnega načelstva v Slavonjski Požegi Rudolf Samek, za veterinarskega svetnika 4. skup. 2. stop. okrajnega načelstva v Dolnji Lendavi dr. Anton Sok, za veterinarskega svetnika 4. skup. 2. stop. okrajnega načelstva v Ptuj dr. Viljem Jeličič, za veterinarskega svetnika 4. skup. 2. stop. okrajnega načelstva v Kamniku Josep Ravtar, doslej vsi v peti skupini.

Belgrad, 20. julija. M. V visoki starosti je tu umrl vseučiliški profesor, bivši predsednik srbske akademije znanosti in bivši zunanji minister kraljevine Srbije Jovan Zujović. Istega dne pa je umrl tudi zaslužni prosvetni delavec Luka Lazarevič, ki je bil tudi v bivši kraljevini Srbiji prosv. minister.

Belgrajske vesti

Belgrad, 20. julija. M. Dosedanji bolgarski vojaški ataše, polkovnik Markov, ki je služboval na tukajšnjem bolgarskem poslanstvu nekoliko let, je danes dopoldne odpotoval na svoje novo službeno mesto kot poveljnik čete v Jambolu v Bolgariji. Polkovnik Markov je v Belgradu opravljal funkcijo bolgarskega vojaškega atašea v Pragi.

Belgrad, 20. julija. M. Sinoci sta se vrnila iz Bosne predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović in vojni minister general Marič, ki sta po moravski in drinski banovini pregledovala delo v raznih vojaških ustanovah.

Belgrad, 20. julija. M. Kakor druga leta, bodo tudi letos vojaške oblasti nakupovale naravnost od kmetov vse življenjske potrebščine za potrebe vojske.

V

† Duh. svetnik Andrej Ažman

Pokojni gospod Andrej se je rodil 12. septembra 1874 v Kropi, v mašnika je bil posvečen 23. julija 1898. Kaplanoval je v Bohinjski Bistrici, v Borovnici, v Poljanah nad Škofjo Loko, v Semiču in Postojni, kjer je prevzel mesto kateheta na tamkajšnji meščanski šoli, dokler se ni leta 1922 zaradi Italijanov moral preseliti v Jugoslavijo. Prišel je v Ljubljano in postal katehet na meščanski šoli na Prulah. Glavno silo in moč svojega delovanja je rajni gospod Andrej posvetil šoli. S svojo ljubeznivostjo, dobrotljivostjo in zgovornostjo si je na mah osvojil mlada srca. Na vseh svojih službenih postojankah je krepko posegel tudi v javno delovanje, posebno v Postojni, kjer je ustanovil in do svojega odhoda vodil Hranilnico in posojilnico. Dolga časa je tudi upravljal postojnsko župnijo in sicer v najhujšem času, ko je tuja roka segla po teh krajih in nam jih ugrabila. V priznanje za njegove velike zasluge ga je škof dr. Jeglič leta 1924. imenoval za duhovnega svetnika.

Rajni gospod svetnik je bil velik prijatelj narave. Prehodil je vse naše hribe in planine. Zelo rad je tudi potoval. Še ta mesec je s svojimi prijatelji naredil turo na Grossglockner, odkoder se je vrnil v Ljubljano prejšnjo nedeljo zvečer. Kdo bi takrat mogel misliti, da bo naslednjo nedeljo zvečer ležal na mrtvaškem odru. Za pokojnim g. svetnikom žalujejo njegovi bivši in sedanjí učenci, ki so ga silno vzljubili, za njim žalujejo številni prijatelji, ki bodo zelo pogrešali rajnega, ki jim je bil nad vse zvest, odkritosrčen, ljubezniv in iskren družabnik. Za njim pa žalujejo tudi reveži, zakaj gospod Andrej je bil zelo usmiljenega srca in je prav rad pomagal. Noben ubožec ni šel od njega praznih rok. Zato bo tudi dobil bogato plačilo pri večnem Sodniku.

Na zadnji poti bomo spremili pokojnega gospoda svetnika danes ob pol 4 popoldne od župnišča pri Sv. Jakobu na pokopališče pri Sv. Križu.

Gospod Andrej, počivaj v miru! Vsi prijatelji se Te bomo spominjali v molitvi!

V nedeljo zvečer po osmih je nenadoma umrl od kapi zadet gospod Andrej Ažman, duhovni svetnik in katehet meščanske šole v Ljubljani. Popoldne je imel še litanije v cerkvi sv. Jakoba. Po litanijah je tožil, kako silno mu je vroče. Ob večernem hladu je zato šel na sprehod in na Bleiweisovi cesti pri Delavskem domu ga je zadela kap. Ker ga tam nihče ni poznal, ga je rešilni avtomobil prepeljal v bolnišnico, kjer so mu pogojno podelili zakrament sv. poslednjega olja, nato ga pa odpeljali na njegov dom v župnišče sv. Jakoba, kjer so ga položili na oder.

„Pojasnilo“ dr. Rapeta

Dnevnik Narodne tiskarne priobčujoče nekakšno pojasnilo dr. Rapeta na nekatere naše stvarne in nepristranske ugotovitve. Prvi vtis, ki ga človek dobi, ko to ogromno pojasnilo prebere, je, kako se je nesreča sploh mogla pripetiti ako je bilo vse tako v redu in na mestu, kakor to trdi g. dr. Rape. Uprava letališča, Aeroput, vojni čas, teren letenja, pilot, vse je bilo tako skrbno izbrano in opremljeno, da niti verjeti več ne smemo v možnost kakke nesreče. Samo enega dr. Rapeta ne zanika; namreč, da je do katastrofe prišlo in da je bilo pri tej katastrofi uničenih sedem življenj. Tega dejstva dr. Rape res ne more spraviti s sveta in ga s silogizmi opravičiti razun če se je zgodil čudež...

Sploh pa se vprašamo, zakaj se prav dr. Rape čuti tako prizadetega, ko v polemiki v »Slovenec« in v »Slovenskem domu« ni bil ne imenovan, ne označen, vse dokler se ni oglasil sam. Ali je morda naša zahteva po preiskavi, strogi in nepristranski, nemoralna in naperjena proti njemu samemu? Ta zahteva je naperjena proti vsem tistim, brez izjeme, kdor je količkolik kriv nesreče. Stvar dr. Rapeta samega je, da svojo neprizadetost pojasni pred preiskovalnim organom. Čemu je treba potem našo zahtevo tako srdito pobijati? Komur vest ničesar ne očita, se še tako strogo preiskave ne boji, temveč jo sam zahteva.

Vprašamo še dr. Rapeta, zakaj je tako srdit na naše poizvedbe o letalski nesreči? V uredništvu »Slovenca« sicer ne sede letalski strokovnjaki, toda naša časnikarska dolžnost je, da damo čitateljem temeljito pojasnilo tudi s strokovne strani. In ker sami ne vemo vsega, smo pač vprašali strokovnjaka za pojasnilo. Zakaj se dr. Rape tako zelo razburja in zakaj protestira proti naši časnikarski pravici? Saj g. dr. Rape, ki je doktor pedagogike, ne bo vendar trdil, da moramo samo miga vprašati, kakšen je vzrok nesreče, ko vendar on ni edini avtorizirani letalski strokovnjak v Ljubljani. Imamo pravico, da smo si za

strokovno mnenje izbrali inženirja in letalskega konstruktorja, ne pa doktorja pedagogike. Da je to mnenje res strokovno in podprto z dokazi, priča ravno dr. Rape sam, ki ga skuša sam na svoj »strokovno« način pobijati. Ali je naš strokovnjak z eno samo besedo omenil dr. Rapeta? Kje je naš strokovnjak stopil dr. Rapetu na nogo, da ta tako kliče na pomoč? Zadeva tega strokovnjaka samega je, da dā svoje ime javnosti na »azpolago; mi smo ga prosili za strokovno mnenje in nič več.

Izjava g. Martinčiča tudi ni včas g. dr. Rapetu? Sploh mu ni vse skupaj všeč, kar sta »Slovenec« in »Slovenski dom« o tej nesreči pisala. G. dr. Rape je očito izgubil živce in bi najbrž rad, da bi mi o vsaki besedi, ki smo jo zapisali, poprej vprašali njegova blagohotno dovoljenje. Koga naj vprašamo, kako je bilo na Sušaku večer pred katastrofo? Ali mar upravnika ljubljanskega centra dr. Rapeta, ki je bil tedaj v hangarju v Ljubljani ali pa g. Martinčiča, ki se je z letalom peljal in ki je v vsej deželi dovolj znan kot resen mož, ki ne bo kar tako dajal časopisju izjav, ki ne drže. Ni naša zadeva, ampak zadeva dr. Rapeta je, ako ga ugotovitev g. Martinčiča bole...

Dr. Rape še ni pozabil svojih pedagoških študij, toda te študije mu ne dajejo moralne pravice, da bi nas učil dolžnosti in odgovornosti. Prav zato, ker je šlo za sedem človeških življenj, smo čutili dolžnost in odgovornost, da se s peresom dotaknemo rane tam, kjer bo bolelo. Naše orodje je resnica in kogor to orodje boli, ta si sam daje neugodno spričevalo. Dr. Rape trdi v naslovu, da smo »brez srca in razuma sodili o letalski nesreči«. Brez srca in razuma bi bili, ako bi o vzrokih sedem smrti molčali. Tako pa smo govorili in javno obravnavali prav zaradi srca in razuma, do česar imamo pravico vsaj v toliki meri, kakor odgovorni šef ljubljanskega letalskega centra g. dr. Rape.

Brüglacherjevo so ponoči prepeljali v München

Ljubljana, 20. julija.

Takoj, ko so bili končani pogrebni obredi za dr. Hornom, so naložili na avto Pogrebnege zavoda kredo z ostanke Anny Brüglacherjeve, spremljevalke dr. Horna. Avto jo je odpeljal nato na glavni kolodvor, kjer so kredo, okrašeno s cvetjem, položili v zaboj, ki so ga finančni organi zaplombirali. Nato so jo prenesli v tovorni vagon, ki stoji na tiru ob kolodvorski restavraciji. Vagon so okrog 11 ponoči priklopili tovornemu vlaku, ki ga je odpeljal proti Münchenu.

Našim oblastem se je namreč posrečilo priti v stik s sorodniki ponesrečenke v Münchenu, ki so odredili, naj se truplo pripelje domov, kjer bo v krematoriju vpepeljeno.

Proslava sv. Krištofa — patrona avtomobilistov

V soboto, na praznik sv. Krištofa, patrona avtomobilistov, priredi Zdrženje slov. avtomobilistov ob 9 popoldne proslavo svojega patrona pri Sv. Krištofu v Ljubljani.

V ta namen bo v cerkvi sv. Krištofa s. maša z nagovorom, po maši pa pred cerkvijo blagoslov avtomobilov in motornih vozil vseh vrst. Avtomobilisti pridejo v »procesijo« pred cerkev sv. Krištofa, kjer bo vsak avto dobil svoj blagoslov. Za slučaj, da vozilo še nima plakete sv. Krištofa, se mu bo blagoslovila pri tej priliki. Plakete se bodo dobile pred cerkvijo.

Po vseh večjih mestih sveta prirejajo razne avtomobilske organizacije za praznik sv. Krištofa velike javne slavnosti z blagoslovom avtomobilov. Namen teh slavnosti je, javnosti od leta do leta pokazati narodni napredek avtomobilizma, ki je najzanimivejši barometer napredka ali nazadovanja narodnega gospodarstva. Zato se na to letošnjo proslavo sv. Krištofa prihodnjo soboto vabijo vsi lastniki avtomobilov, avtobusov, motociklistov in motornih vozil. Vozila se postavijo v vrsto od cerkve ob Dunajski cesti. Zdrženje avtomobilistov proslavi letos ta dan tudi 25-letnico, odkar se je 11. julija 1911 pojavil na ljubljanskih ulicah prvi avtomobil.

Zadnja žrtev letalske tragedije položena k počitku

Ljubljana, 20. julija.

Danes popoldne ob 4 so položili na ljubljanskem evangelijskem pokopališču k večnemu počitku berlinske žrtev letalske nesreče dr. Richarda Walterja Horna. Naše oblasti so imele precej posla, predno so mogle stopiti v zvezo s sorodniki pokojnega, da ugotove njihovo željo glede pogreba. Šele v soboto popoldne je prišla iz Berlina v Ljubljano s podpisom nekega dr. Hornovega sorodnika lakonična brzojavka z dvema besedama: »Beisetzung dort« — (pogreb tam). Na podlagi te brzojavke je bil določen čas pogreba za danes popoldne ob 4.

Pred cerkvijo sv. Krištofa se je zbralo precej ljudi, prav tako okrog mrtvašnice na pokopališču, kjer je tukajšnji evangelijski pastir opravil za pokojnikom pogrebne molitve. Kredo, ki je bila vsa v cvetju in vencih, so nato položili na voz, nakar se je razvil preprost, toda ginitiv žalni sprevod po Tyrševi, Cesti za carinarico na evangelijsko pokopališče. Pred sprevodom je stopal pogrebec s prižgano svetilko, za kredo pa so stopali okrajni načelnik dr. Maršič, policijski komisar dr. Fakin in zastopnik vojaškega letalskega poveljstva. Za njimi pa se je razvnela lepa vrsta pogrebcev, med katerimi smo opazili zlasti precej ljubljanskih Nemcev. Na pokopališču je pastor zmolil molitve, letalo je vrglo na grob krasen venec, nad dr. Hornovim truplom pa se je zgrnila sveža prst.

Ljubljana je izkazala tuju, ki mu je usoda po tako tragičnem naključju namenila počitek v slovenski zemlji, časten spomin.

Kakor je razvidno iz zapiskov in potnih dokumentov, ki so jih našli pri njem, je bil dr. Horn praktičen arheolog. Iz zapiskov je razvidno, da je bil s svojo spremljevalko Brüglacherjevo namenjen v Turčijo v neke manganove rudnike. Vsi znaki kažejo, da je bil najbrž olastnik teh rudnikov. S Sušaka je nameraval z ladjo do Pireja, odtam pa v rudnike. Iz potnega lista je razvidno dalje tudi, da je bil sedaj v Nemčiji le na dopustu, sicer pa je stalno bival v Mali Aziji.

— Pri zaprtju, molnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz Josefa grenčice«.

Rada se peni,

zelo osvežuje,

izdatna pri uporabi.

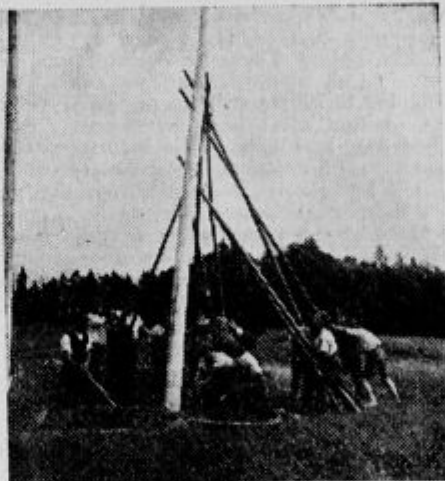
Din 6.-

NIVEA PASTA ZA ZŌBE

Normalna tuba Din 6.—, velika dvojna tuba Din 10.—.

Nova maša

Pretekli dve nedelji je bil v marsikateri naši fari velik praznik. Naši novomašniki so prvič v svoji domači cerkvi, obdani z množicami vernega ljudstva darovali Bogu najsvetejšo daritev. Z ve-

Fantje postavljajo mlaj.

likimi slovesnostmi so vsakega novomašnika sprejeli in za novomašni dan se je vsaka fara oblekla v najslavesnejše oblačilo. Tedne in tedne prej so naša brhka dekleta pletla vence, fantje so izbirali mlaje, snajili konje, vsa fara je težko pričakovala prihoda mladega duhovnika, ki ga je Bog izbral iz njene srede. Ze sprejem je veličasten. Dolga vrsta mladih, krepkih fantov s krivci za klobuki, v narodnih nošah in na konjih, dekleta prav tako v narodnih nošah na lojterskih vozeh, pod rdečimi dežniki, s šopki nageljev in roženkravta. Visoki mlaji stoje po polju, na njih vihrajo zastave, zvonovi pojo ubrano, veselo, razigrano. Fara sprejema novomašnika.

In novomašni dan. Vse vre skupaj, ne zadržijo nikogar ne ploha ne vročina, iz petih, šestih fara so prišli ljudje, da vidijo novomašnika

pred oltarjem, da ga pozdravijo in darujejo s njim Vsemogočnemu največjo daritev.

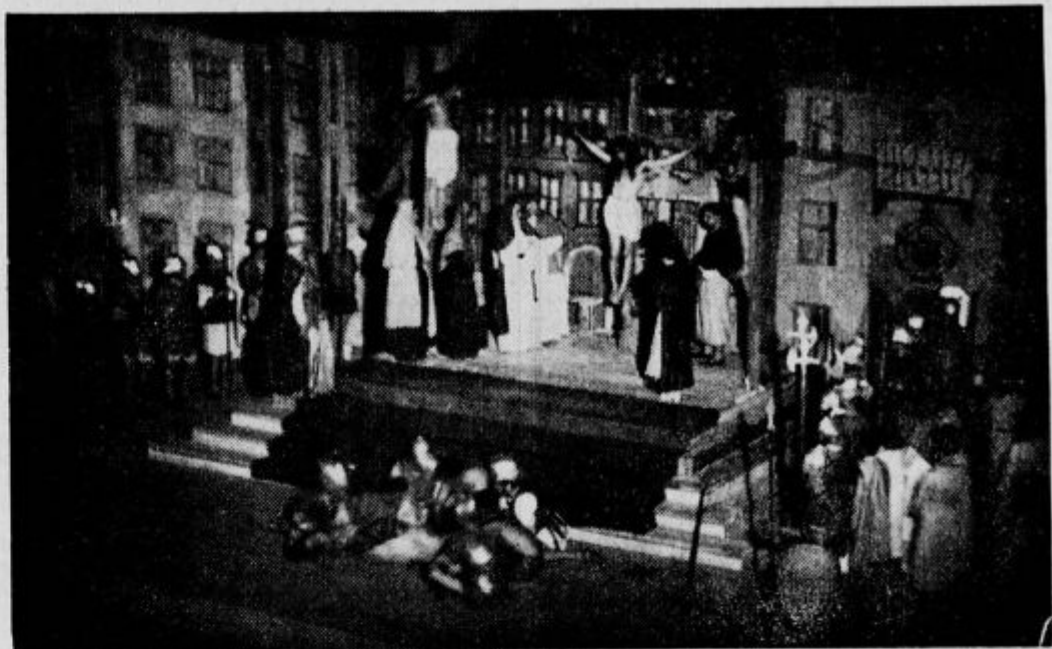
V dolgi procesiji, med banderi, zastavami in mlaji gredo svatje z novomašnikom v lepo okrašeno cerkev. Dolgo traja cerkvena slovesnost, a vse se potrpi, saj brž mine. Konec. Spet zazvone zvonovi, svatje spet v procesiji iz cerkve in potem odidejo na novomašnikov dom, da se tam pove-sele z novomašnikom, z njegovimi starši, z vso vasjo. Srečna hiša, srečen skromni kmečki dom!

Naša kmečka, domača, slovenska nova maša je morda najlepše doživetje, za vsakogar. Prav ob novi maši se morda najslavesnejše manifestira za našo katoliško vero in cerkev, za naše duhovništvo in prav v tem trenutku vsaka fara začuti svojo družinsko občestvenost in skupnost. Poleg tega je pa z novo mašo družin obilo najlepših in pristno naših slovenskih običajev. Lepi so in škoda, če bi pozabili nanje, saj imajo toliko globoko verskega in resnično slovenskega.

Pri cerkvi nad vasjo v nedeljo popoldne.

Škofjeloška pasijonska procesija

Škofja Loka, 21. julija.

V okviru obrtno-industrijske razstave je Škofja Loka priredila tudi zgodovinsko pasijonsko procesijo, ki je šla po Škofji Loki prvokrat že leta 1721. Prireditelj pasijona g. dr. Tine Debeljak je s pomočjo režiserja g. Pavla Okorna postavil na oder živo in verno reprodukcijo pasijonske procesije nekdanjih dni. Na velikem dvorišču meščanske šole so postavili obezhen oder, tigar ozadje so tvorile kulise, na katerih so naslikane vse najmarkantnejše stavbe stare Škofje Loke. In kakor nekda, tako so tudi pri tej prireditvi sodelovale poleg Loke same tudi okoliške vasi. Vseh nastopajočih oseb je bilo nad 160 in so postavile na oder, poleg Škofjeločanov, posebne skupine še Stara Loka, Sv. Duh in Reteče. Pri uprizoritvi je v resnici presenetljivo spreminjanje prizorov, ki so se pri originalni procesiji sicer odigrali na različnih mestih. Veliko število sodelujočih, dobro urejena razsvetljava, razkošna oprema ter spremljanje z godbo in petjem je povzdignilo svečano razpoloženje, tako da so številni gledalci v res-

nici zavzeti sledili poteku prizorov. Zlasti nekatere slike so s svojo veličastnostjo in nazornostjo dirnile slehernega gledalca. Starodavna drastika, ki je sicer že izginila iz odrov, je tu zopet našla upravičeno kot prikaz historične procesije.

V soboto in nedeljo zvečer so množice gledalcev iz mesta in okolice prihiteli k predstavi procesije. V nedeljo zvečer se je zbralo nad 1000 ljudi, ki so vsi z resnostjo in zanimanjem sledili poteku uprizoritve. Uvodoma je obakrat na kratko razložil bistvo in pomen škofjeloške pasijonske procesije in njene sedanje uprizoritve prireditelj dr. Tine Debeljak. Uspešno predstavo bodo Ločani ponovili v soboto, dne 25. in v nedeljo, dne 26. julija, in priporočamo vsem, ki se zanimajo za naša kulturno-zgodovinska dela, da to prireditve obiščejo.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvice, srca, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Javna dela v črnomaljskem okraju

V črnomaljskem okraju je prišlo letos na vrsto precej cest, ki so pa bile tudi v resnici potrebne popravila. Tako bo utrjevanje banovinske ceste Blatnik—Črnomelj—Vinica v kratkem dokončano. Banovina je za to cesto prispevala 40.000 Din in bo po dokončanem delu cesta v resnici lepa. V delu je tudi občinska cesta Laze—Vrh v občini Stari trg, za katero je prispevala banovina iz bednostnega sklada za letošnje leto 30 tisoč Din. Sedaj grade v odseku Zilice—Preloka preložitve banovinske ceste, za katero je prav tako iz bednostnega sklada bilo nakazanih 14.000 Din. Zneski po 10.000 pa so bili nakazani za popravila občinske ceste I. reda Lahinja—Sredgora v občini Črnomelj, nadalje za občinske ceste v občini Črnomelj in za občinske ceste v občini Vinica. Za vsa ta cestna dela je denar že odposlan in je tako banovina s svoje strani storila vse, kar je bilo potrebno, da so se ta dela začela.

V kratkem pa bodo začeli z delom za preložitve banovinske ceste čez Tančovo goro. Za to tako važno preložitve je bilo nakazanih iz banovinskega bednostnega sklada skupno 300 tisoč

Din. Preložitve tega klanca bo dala seveda precej dela in bo zato dobilo pri teh cestnih delih zasluzka lepo število delavcev. Preložitve ceste sama pa ima tudi izreden gospodarski pomen, saj bo odpravila strm klanec, ki je bil sedaj velika ovira prometu, ker je zahteval od vprežne živine skrajni napor.

Tudi precej vodovodnih del bodo v kratkem začeli v črnomaljskem okraju. Najvažnejši je seveda vodovod v Starem trgu ob Kolpi. Se letos bodo zgradili prvo etapo tega vodovoda. Dovoljeno bo zajetje vode in napeljava do rezervarja pri Sv. Antonu. Iz pet milijonskega državnega posojila za vodno oskrbo je v ta namen letos določenih 435 tisoč Din. Letos bodo gradili tudi prvi del karnice za Brezovo reber v občini Semič, za kar je iz istega državnega posojila na razpolago 80 tisoč Din. Karnico bo dobil tudi Rožičev vrh v občini Črnomelj—okolica, za kar je za prva gradbena dela na razpolago 60 tisoč Din. 30 tisoč Din pa je dovoljenih za napajališče za Maline v občini Semič. Vsa ta dela se bodo začela že v juliju, deloma pa v avgustu.

Milijonarji brez kapitala

Zdaj pa zdaj beremo poročilo: »Pilot N. je zdaj dosegel milijon kilometrov po zraku. Zato so ga odlikovali z zlato kolajno. Skušali si bomo ogledati, kakšni ljudje so to — ti milijonarji.

Letalski milijonar — to je častni pridevek, ne pa ime za bogataša. Kdor je dosegel ta milijon, ga ne more nikoli več izgubiti; tega »bogastva« mu ne bo nihče vzel. Letalski milijonar je čast, ki je ne dosežeš po srečnem naključju, kakor je časih zadeti kak milijon. Ta milijon ima večji in globlji pomen kot denar, zakaj brez takšnega milijona se ne bi moglo letalstvo nikoli razviti. Tak milijon koristi vsemu narodu, vsej državi.

V petdesetih urah na Kitajskem

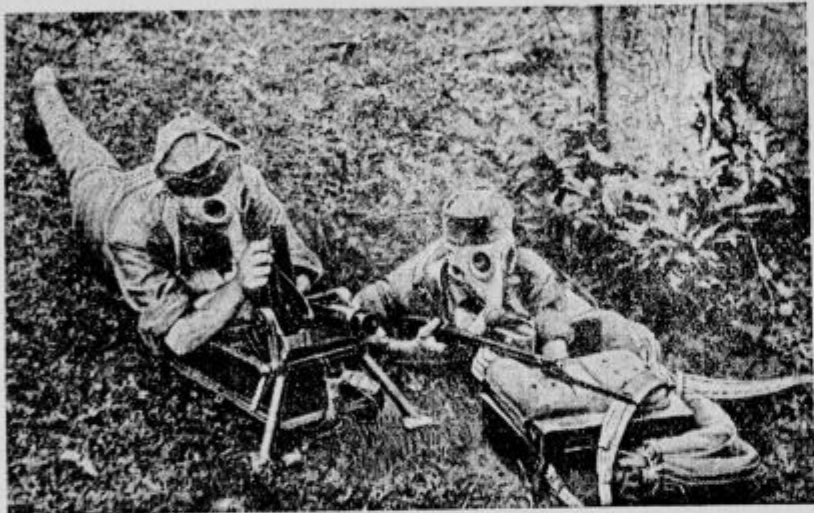
Tri leta je znano ime »letalski milijonar«. Najprej je bil to letalec Kahlow, nato Karel Noack, ki bo kmalu obhajal svoj dvajsetletni letalski jubilej in ki ima vsa zračna pota kar v žepu; tretji je bil W. Polte, ki bo tudi kmalu obhajal 20 letnico letalstva in ki se je najbolj

10.000 kilometrov dolgo pot na Kitajsko v 50 urah

preletel. Četrty je Wende, peti A. Doldi, znan radi poleta v Peking (l. 1926) in ker je deloma na načel pot z letalom čez Alpe. Alpski strokovnjak je tudi H. Rother, ki ima kaj pustolovsko pot za seboj. V Južni Afriki se je priučil letalstva. V vojni je prišel v angleško ujetništvo in je srečno ušel — skozi Anglijo! — v Nemčijo. Leta 1919 je s huzarskim nasokom osvobodil Enver pašo in Talaat pašo iz litavskega ujetništva. L. 1920. je bil v Južni Ameriki, 1922 je bil vodja letalstva pri nemško-ruski zračni prometni družbi, 1924 je prišel v Nemčijo k letalstvu. — Tudi P. Sluzalek je letalski milijonar, ki ima že 20 let letalske dobe za seboj in je eden izmed prvih prometnih letalcev sploh. V Nemčiji je le malo letal, s katerimi bi se on ne bil vozil. Njegove glavne proge so v London, Pa-

riz in v nordijske države. Tako dolgo ko on leta tudi letalski milijonar P. Gutschmidt. Z njim vred je bil tudi B. Witte odlikovan z zlato kolajno. Pri letalstvu je šele od l. 1915, pa je že med vojno s Zeppelinom odletel v Anglijo, ko je bil bombni napad. V tej zvezi je pred 25 leti kot zasebnik kupil letalo. Brez učitelja se je učil letati. Najbolj priljubljen je pa letalski milijonar H. Baur, ki je že 16 let v službi in nihče ni še tolikrat preletel progo Monakovo—Milan—Benetke kot on. Fr. Huckle spada tudi semkaj; med vojno je bil ujetnik v Sibiriji.

Posebno častno darilo za letenje je prejel »milijonar« Albert Gerstenkorn. Njegov polet v Azijo, l. 1933, je bil velik rekord, saj je prvi preletel progo Berlin—Sanghaj, za kar je potreboval 100 ur. O. Streith je ustanovil prvo letalsko progo v Španiji, za kar je bil posebno odlikovan. On in Künstle sta na brzem poletu preletela progo Kaira—Bremen in pozimi sta odletela v Zürich, za kar ju je ves svet občudoval. Še v ožji zvezi sta pilota A. Schaefer in M. Redler, ki sta oba ob istem času postala »milijonarja«. Več ko 10 let letata neprestano skupaj. Schaefer je bil med vojno ujet v Turčiji in je že čez 50 dni ušel in bil v Albaniji za letalskega graditelja. O. Brauer, pilot »Hindenburga« je eden izmed najbolj znanih evropskih letalcev in je 25. milijonar. — Še in še bi mogli podaljšati seznam teh »milijonarjev«. V seznamu so še: O. Schmalß in Limbach; najmlajši je O. Sand, star 30 let, a je že 10 let pilot. In Roland in K. Gillwaldt, ki je prvi letal tudi ponoči. A. Helm je pa tri četrtine svojega milijona prevozil ponoči in ima razen J. Funka največ izkušenj iz nočnih poletov. Na progi Berlin—Moskva, sta vedno C. Liehr in V. Hoffmann. Milijonarja Pütz in Clausbrück delujeta v Braziliji. Tako je v Nemčiji že več ko petdeset letalskih milijonarjev, koliko jih je pa še v drugih državah!

Vojaške vaje sedanje dobe: nov izum za metanje bomb, ki padajo 300 m daleč.

Opice, blagajniki v Siamu

Prišel sem v Bangkok, da nastopim službo pri neki veletrgovski. Trdka je bila pooblašena, da pregleda račune glavnih bank. Med tem, ko sem pregledoval knjige, sem zadel na imena dveh do petih opic, ki so prejemale redne plače.

Mislil sem, da beseda opica označuje kak poseben posel, zato sem vprašal svojega pomagača domačina za pojasnilo. Smehljaj se je.

»Vsaka banka ima dve do deset opic,« je dejal. »Te so pomagači blagajnikov.« Mislil sem, da se norčuje, hrupno zapri knjigo in šel h kosilu. Nazaj grede sem se oglašil pri neki banki, da vnovčim ček. V svoje presenečenje sem tam videl, kako dve opici sedita na prav posebej zanje narejenih stoličih, vsaka na eni strani blagajnika.

V Siamu kakor v vsem ostalem orientu je pri bankah, denarnih zavodih in trgovci kovani denar v prometu — zlato in srebro. Samo tuji imajo čeke. Ako kdo dobi bankovec, jih takoj zamenja v banki za zlato in srebro. Po zaključku trgovine nesejo-trgovci svoj kovani denar v banko v mošnjah ali vrečah.

Cim prejme bančni blagajnik denar, ga izroči svojima opicijama pomagačema na desni in levi. Te opice so dresirani detektivki za ponarejene novce. Ko jih prejmejo, ugriznejo v vsakega posebej in ga pregledajo. Če se njih zobje poznajo na njem, ga vržejo proč, dober denar pa spravijo v vrečo.

»Te dresirane opice so,« mi je pravil blagajnik, »skoz in skoz preizkušene. In kako zanesljivo opravljajo svoj posel! Rekel je, da se njegova opicija pomagača, ki sta služila pri banki, eden štiri, drugi šest let, še nikdar nista zmotila. Živali so tako sijajno dresirane in se svojega posla tako živo zavedajo, da če dobe ponarejen novce, ga vržejo skozi žično ograjo v glavo tistemu, ki ga je oddal.

Samo iz radovednosti, samo da bi preizkusil, ali je opica res nezmotljiva v svojem poslu, sem vzel svoj ameriški novce za deset centov in ga

dal opici. Ugriznila je vanj in ga vrgla v vrečo. Dober je bil.

Prihodnji dan sem šel v neko veletrgovino, kjer je zaposlenih čez dve sto prodajalcev in prodajalk. Pri vsaki prodajalni mizi je sedela blagajničarka, poleg nje pa opica. Prav tako hitro kakor je sprejemala denar, ga je oddajala opici. Pazil sem, če se bo pojavil kak slab novce. In že v teku pol ure se je to zgodilo. Neka hinduska žena je namreč plačala s srebrnim novcem. In glej. Opica ga je vrgla nazaj na mizo.

Začelo se je prerekanje, dokazovanje, protestiranje. Žena je trdila, da je njen novce pravi. Siamščine sicer nisem razumel, vendar sem iz živahnih kretenj blagajničarke in odjemalke spoznal, za kaj gre. Opica se je kar hladnokrvno obnašala. Dostojanstveno kakor sodnik je sedela tam, svesta si, da je pravilno razsodila.

Nazadnje je prišel uradnik trditi, da malo zlatarsko tehniko. Položil je novce, za katerega je šlo, na eno stran, na drugo pa pravi. In res. Novce, ki ga je opica zavrnila, se je dvignil. Ponarejeni denar je namreč lažji.

V siamskem glavnem mestu je okoli dva tisoč takih opic. Za preizkuševanje slabega denarja jih dresirajo že kot mladine. So pa tako drage, da jih navadna podjetja ne morejo kupiti. Za opico v glavni banki so plačali 15.000 ameriških dolarjev. Dresirane opice dajejo tudi v najem po 3—5 dolarjev na dan. Dočim bančni uradnik za služi 80 centov na dan, dobi njegov pomagač, opica, 3—5 dolarjev.

Vprašal sem, zakaj bi se domačini ne mogli za ta posel izvežbati kakor opice, to se pravi, za grizenje novcev. Odgovorili so mi, da dočim imajo zobje povprečnega Siamca samo petdeset funtov pritiska, ima opicija čeljust 120 funtov pritiska. Ko bi domačin ugriznil v pet in sedemdeset novcev na dan, ne bi mogel en teden govoriti. Opica je izurjena že od malih nog, da ugrizne v trdo kovino s tako lahkoto, kakor človek v mehko banano. (T. K.)

Kačji strup je zdrav za človeka

Ko se je pred nekaj dnevi spet posrečilo, da so z injekcijo kačjega strupa rešili nekemu otroku življenje, ki je imel podedovano krvno bolezen, je postal kačji strup jako važno zdravilo, ki vse povprašuje po njem. Samo v Londonu, kjer imajo velikansko gojišče strupenih kač, je prišlo 17 prošelj za kačji strup.

Medtem ko so se doslej ukvarjali le s tem, da so na kakršenkoli način dobivali od kač strup, pa so začeli zdaj kače tako rekoč »molstie«. »Mlekarji«, ki morajo opravljati to delo, jemljejo kače z majhnimi zankami iz njih ječ. Na prav močne steklene posode pritisnejo potem zgornjo čeljust kače in dosežejo s tem, da ostane strup v kapljicah na posodi. — Seveda morajo biti londonski »mlekarji« jako previdni in so opremljeni s naočniki. Saj morejo razne kače, ko n. pr. kobre, izbrizgniti strup, ki bi mogel priti mlekarjem v oči.

Najbolj so se obnesli poskusi s kačjim strupom za krvne bolezni, če so uporabljali strup kobre. Pa tudi razne kožne bolezni ozdravljajo kačji strup; za to bolezen je pa najboljši strup takozvane »mokasinove kače«. — Pričakovati je, da je ustanovljen nov poklic, poklic lovec na kače radi strupa v zdravstvene namene. — Tudi pri nas je nekaj takih lovec in tudi naše zdravilstvo se ukvarja s tem zdravilom, ki so ga pa v davnih egiptanskih dobah brez dvoma že uporabljali.

Iz kitajskih misijonov

Misijonar na Kitajskem, tj. salezijanec Majcen Andrej, poroča iz Jumenfua:

Iz pisem, ki sem jih dobil iz Radne in od doma, sem zvedel, kako velikodušno se zanimate za ta naš slovenski misijon.

Pomoč je v resnici potrebna. Velika Kitajska stoji na odločilnem razpotju, kam naj krene. Ali komunizem, protestantizem, materializem ali pa edino prava in zveličavna katoliška Cerkev.

Protestantje imajo tu krasne stavbe, nižje in višje šole. Vzgojili so že celo vrsto uradnikov in oficirjev ter uživajo precejšen ugled. Hoditi v protestantovsko šolo, pomeni biti izobražen, zato jih tudi vlada podpira.

Komunizem! Poročal sem že v Vestniku, da so bili komunisti na svojem pohodu tudi v naši junnanski pokrajini, ter smo tudi mi bili v nevarnosti. Kadar zavzamejo mesto ali vas, tedaj zberejo vse prebivalce ter jim kažejo kino predstave, vmes pa sejejo svoje zmotne ideje. Pravijo: Sedaj sejemo, želi bomo čez nekaj let. Povsod imajo tudi svoje komunistične šole, ki jim policija v sedaj neorganizirani in nedisciplinirani državi ni kos. Tretja nevarnost je

nacionalizem, ki pa se vedno bolj zavija v nekakšen japonski materializem. Zelo nasproten je katol. veri in tako se je že izglasovalo nekaj zakonov proti tujcem, posebno misijonarjem. Delo je zato oteženo, radi nediscipliniranosti pa v mnogih krajih še ne izvajajo zakonov z vso ostrino. Bog daj, da ne bi prišli do še večje oblasti. Centralna vlada, ozir. general Čankajšek, je še doslej precej naklonjen misijonarjem. On je po veri protestant. Pred par dnevi so bili na cestah kričeči lepaki: Bodite pripravljeni!

Na kaj? Evropa se ruši, vojna je neizogibna in medtem ko bodo imeli opravka doma, moremo pridobiti zopet nazaj veliki Kitajski francosko kolonijo Tonkin in izgnati vse tujce. Sedaj so še premalo organizirani, da bi to zamogli izvršiti, vendar nevarnost je v bodočnosti. Vsi misijonarji se trudijo in tudi jaz bom vse svoje moči posvetil vzgoji domačega klera. — Ni nič čuda, da Kitajec vedno govori proti tujcem. Največji luki na Kitajskem sta Hongkong in Sanghaj. Ena je v angleških rokah, druga pa mednarodna. Na vsaki glavni pošti je Evropejec kot šef, to je po mednarodni poštni koncesiji. Na carinarnici stoji poleg Kitajca tudi Anglež, Francoz i. dr. ter mu kontrolira vse v in izvožene predmete, ter računa kako bo posojeni denar prišel v njihove roke nazaj. Kitajec je nezanesljiv, saj je za njega največja čednost, če kaj poveri ali ukrade, pa ga nihče ne zaloti. A skušal se bo prej ali slej tuja

jarma otresti in seveda bodo tudi misijonarji trpeli, ker jih smatrajo za evropske agitatorje.

Iz vsega tega boste lahko nekoliko spoznali, kako nujno je potrebna pomoč in kako hvaležni smo dobrotnikom za vsak dar.

K 70 letnici pomorske bitke pri otoku Visu, slavni admiral pl. Tegetthoff. K tej obletnici pripomnimo še, da je bila tedanja zmaga Tegetthoffa tudi že jako pomembna za sedanjo Jugoslavijo. Zakaj — otok Vis, ki je nekakšen Gibraltar v našem morju, je zaeno vogalni, temeljni kamen naše države na Jadranu. Če bi bilo tedaj zmagale italijanske brodogradbe, bi bila najbrž zasedena tudi obala — Dalmacija (kakor je bila vzeta tudi Benečija). Le hrabri obrambi in junaškemu naporu naših dalmatinskih mornarjev, ki so l. 1866 pod Tegetthoffom prelili svojo kri za slavno zmago, se moramo zahvaliti, da ni otok Vis padel v tuje roke. Tako so vprav jugoslovanski junaki že tedaj otvorili začetek naše mlade države.

Če hočete vedeti...

Človeško srce more največ 173 krat na minuto utripati; če bi bilo za udarec več, pa človek umrje.

Jantar je močne barve zato, ker je v njem nešteto mehurčkov. Na kvadratni milimeter pride do 600.000 mehurčkov.

Teža posušene moške lobanje je 730 gramov, ženske pa 550 gramov.

Najdebelejši krompir, ki so ga doslej dobili, je meril po dolgem 16 cm, počez pa 12 cm, a tehtal je 987 gramov, torej skoraj 1 kilogram! Okus je bil navaden; zrastlel je pa pri Berlinu.

Najstarejši mlin na veter je v kraju Nantucketu na Nizozemskem. Ze 100 let melje, pa ni bil še nikoli popravljen.

V Avstraliji strižejo vse ovce z elektriko. V eni uri ostržejo 10 ovac.

Velika želva zleže od oktobra do aprila 2500 jajec.

Vrabci napadejo stare samice, ki ne ležejo več jajčec in jih do smrti razkljujejo.

Islandske rokavice iz volne imajo vedno šest prstov.

Gosenica ima več ko 2000 mišic. Sveža kapljica čebelnega strupa tehta 3 desetinke miligrama.

V Braziliji je več ko 300 vrst banan. Arabska navodila za lep vedenje imajo 24 predpisov za vedenje pri jedi.

»SLOVENE« pred 60 leti:

V četrtek, 20. julija 1876.

Jugoslovansko bojišče.

Med turškimi vojniki (nizami), ki so bili pri Bjelini vjeti, jih je veliko, ki le ogerski znajo in obleko turških vojakov še le kratek čas nosijo. Tudi med mrtvimi so jih dobili nekaj, o katerih se je po pismih pri njih najdenih popolnoma skazalo, da so madjarskega rodu. Srbi zdaj po komisiji preiskujejo to reč, ki kaže, da bi Ogrri skri-vaj ali naravnost pomagali Turkom, posebno ker so, kakor se je vnovič dokazalo, tudi ob Savi nastavljeni turške čete od avstrijske strani bile preskrbljene z obilnim življenjem in sicer s pomočjo avstrijskih vojakov. — Če Srbija vse to dokaže, potem utegne Andrassy priti v precejšnjo zadrege, kajti, da bi se vse to popolnoma brez njegove vednosti godilo, to vendar ni verjetno.

Politični pregled.

Dunajski listi se skušajo posebno v tem, da bi razdvojili Srbe in Črnogorce, zato si izmišljujejo dogodbe, ki se nikdar zgodile niso. Toda ta zrna razpora padejo na skale, ker se v Belgradu in v taboru kneza za hujkanje dunajskih judov ne brigajo.

V Dalmaciji ni zaprta le luka ob Kleku, ampak vse avstrijske luke sploh in sicer vsm la-dijam, ki vozijo strelna orodje. Turki so po tej prepovedi hudo zadeti.

Izvirni dopisi.

Iz cerkljanskega okraja, 17. julija. (Drag pogreb). Sv. Petra dan je v Idriji utonil nek do-sluben vojak. Po naključju pak sem videl račun za tim vtopljencem, kojega je nemškutarsko me-stno županstvo odposlalo v nadaljno obravnavo. Glasi se: »Kommissionskosten des ertrunkenen Blas Stucin von Jagerse: Dem Herrn Bezirksarzt 5 fl., 6 Leichenräger à 2 fl. — 12 fl., Todten-truhenerzeuger (Tischler) 2 fl. 10 kr., Handels-mann 54 kr., dazu annoch die hierortige Leichen-kammer und Friedhofstaxe per 2 fl. Zusammen 21 fl. 64 kr. Besorger und Todtenwärter 2 fl. Summa 23 fl. 64 kr.« — Je li omenjeni račun za utopljenca pošten, naj čitatelji »Slovenec« sa-mi presodijo.

Poljski general Orlicz-Dreszer, nadzornik zračnega brodograja, ki se je blizu Gdinja smrtno ponesrečil. General se je bil z letalom odpeljal iz Amerike. Čeprav je letalo le za nekaj sto metrov od obale strmoglavilo v morje, so bili vendar vsi, ki so bili v letalu, že mrtvi, preden so jih mogli rešiti.

S strehe padel in se ubil

Maribor, 20. julija.

Danes okoli pol 14 se je v Mariboru zopet pripeljala huda nesreča, ki je zahtevala mlado človeško življenje. V Smelanovi ulici, kjer gradi zagrebški trgovec Nikola Mušić, so bili na strehi 3-nadstropne hiše zaposleni z delom kleparji in sicer pomočnika Golob in Ivan Čoh ter 15-letni kleparski vajenec Josip Sirec. Sirec je ravno prinesel na streho peč, ki jo rabijo za spajanje ploščevine. Podal se je pa preveč na rob strehe. Naenkrat so opazili zidarski delavci, ki delajo pri tej stavbi, da leži v višine nekaj težkega na tla. Takoj so obvesili ostala dva pomočnika, ki nista prav nič slutila, kaj se je dogodilo. Mladega va-

jenca sta našla na tleh, vsega oblitega s krvjo. Priletel je s prsnim košem na nek tram, z glavo pa je zadel ob tla. Kraji je brizgnila iz ušes, nosa in iz ust. Zdravnik dr. Zorjan, ki je takoj prišel na kraj nesreče, je mogel ugotoviti samo smrt. Sirec je bil zaposlen pri kleparškem mojstru Viktorju Petroviču na Tržaški cesti 6. Ko je priletel na tla, na eni nogi ni imel čevlja. Ko so ga čevlji našli, so videli, da je raztrgan. To bi morda vzbujalo domnevo, da se je s tem raztrganim čevljem zataknil ob ploščevino in padel na tla. Sirec se je šele devet mesecev učil v kleparski stroki in je bil zelo pridn, vsled česar so ga vsi radi imeli.

Zopet utopljenec v Savi

Ljubljana, 20. julija.

Sava je danes pri Ježici zahtevala novo žrtev. Okoli 5. popoldne se je prišel na Savo kopat 36-letni delavec Anton Čarman iz Šiške. Nad mostom se je sčel, toda v vodi ga je najbrže prijel krč, ali pa ga je zadela kap, zakaj takoj se je začel potapljati. Voda ga je odnesla nekako do Stirnovega kopaljšča, kjer so truplo potegnili na suho. Kopalci so se trudili, da bi mu z umetnim dihanjem povrnil življenje, toda to je bilo brezuspešno, ker je že izdihnil. Pokojni Anton Čarman je bil uslužben pri tvrdki Karl Hribnik, Sv. Jerneja cesta 47. O nesreči sta bila takoj obveščena ježenki, župan G. Sever in pa orožništvo. G. Sever je na obziren način dal sporočiti sorodnikom pokojnika pretresljivo vest.

Huda nesreča na Ježici

Ljubljana, 20. julija.

Danes ob 18 so bili ljubljanski reševalci poklicani na Ježico, kjer se je neki kolesar hudo ponesrečil. Zadel se je namreč v železniško ograjo, pri tem pa padel in nezavesten obležal. Reševalni avto je ponesrečenca prepeljal v bolnišnico, kjer so ugotovili, da si je ponesrečenec prefrlesel možgane in razbil obraz. Ponesrečenec je 41-letni rudar Franc Češorija iz Trbovelj št. 40, ter je oženjen. Njegovo stanje je smrtno nevarno.

Dva mlada turista pogrešajo

Ljubljana, 20. julija.

Snoči je prispela iz Kamnika v Ljubljano kratka vest, da pogrešajo dva mlada turista Ljubljancina, ki sta se že pred 10 dnevi, to je 11. t. m., odpravila na Grintovec in Skuto. Sta to absolvirani jurist Vid Janša, sin apelacijskega svetnika G. Janše, ter cand. iur. Mladen Mikšič, ki se je pred kratkim vrnil od vojakov, kjer je odslužil kadroški rok. G. Janša je sporočil SPD, da se je njegov sin Vid že 23. junija odpravil s kolesom v Kamniško Bistrico, rekočo doma, da se že čez tri dni vrne. Kolo je pustil res v Kamniški Bistrici, kjer leži še sedaj. Zadnja sled za pogrešanima turistoma datira od 10. t. m. iz Čojzove koče, kjer sta se vpisala v skupno knjigo. SPD je takoj organiziral reševalno ekspedico, ki je danes ob pol 12 odšla iz Kamnika iskat pogrešana turista. Upajmo, da se mladima planincema ni nič hudega zgodilo.

Sv. Marija v Pušavi

Kakor vsako leto tako bo tudi letos v nedeljo 26. julija v Pušavi velik romarski shod. Castilci Sv. Ane, posebno matere, ste vabljene, da od blizu in daleč prihitite v Pušavo počastiti Sv. Ano, posebno ker je ugodna zveza z vlaki. Dnevni red je sledeči: Spovedovalo bo več spovednikov od zgodnje jutranje ure do 12. Ob 7 bo pridiga in nato peto sv. mašo. Ob pol 9 bo druga sv. maša na grški pri kapeli Sv. Ane. Ob 10 procesija z Najsvetejšim, potem pridiga in peto sv. mašo. Pri rani in pozni sv. maši bo darovanje okoli oltarja za cerkev, da se krijejo stroški za popravilo farne cerkve, ki so narasli letos na 25.000 Din. Prosimo drage romarje za obilen prispevek, da krijejo letošni dolg. Saj ni nobeden dinar preč vržen, ki ga darujete cerkvi, ampak bogato naložen pri Bogu. — Cerkevno predstojništvo.

Št. Ilj pri Velenju

Krajevni šolski odbor bo s podporo, ki jo je dobil od države po posredovanju ministra notranjih del dr. Korošca v znesku 50.000 Din. zgradil v domači šoli vodovod. Dela so bila že razpisana v Službenem listu ter se morajo predložiti ponudbe do 10. avgusta, na kar opozarjamo vse zainteresirane. Zgradba šolskega vodovoda pomenja za naš kraj lep napredek ter bomo našemu voditelju trajno hvaležni za njegovo posredovanje.

Prodaja direktnih vozovnic v mednarodnem železniškem prometu

Ministrski svet je izdal te dni rešitev, s katero pooblašča upravo jugoslovanskih državnih železnic, da more dati 5% provizijo inozemskim potniškim agencijam za prodajo direktnih vozovnic za naš del proge. S to rešitvijo je izgubilo društvo »Putnik« pravzaprav svoj monopol, ki ga je uživalo z ozirom na izključno pravico prejemanja provizij za prodajanje potniških vozovnic za naše proge. Ta rešitev ministrskega sveta je bila izdana s tem, ker društvo »Putnik« ni polagalo zadostne pozornosti prodajanju direktnih mednarodnih vozovnic (za katere ni prejemale provizij), radi česar so prometi potnikov iz mednarodnih zveznih tarifov zadnje čase silno padli, tako, da so naše železnice trpele s tem znatno škodo. Ta stvar se je vlekla že več let in se je železniški upravi šele pri sedanjih vladi posrečilo, da to za naše železnice škodljivo stanje popravi. V svrhu pravičnega razumevanja koristi te vladine rešitve naj navedemo sledeči vzgled: Društvo Putnik je pospeševalo prodajo kuponov, to je listnih vozovnic, ker je imelo od tega velik dobiček. Potnik, ki je na primer pošel iz Prage na Sušak, si je moral kupiti v Pragi pri potniški agenciji 3 kupone, in sicer enega za prevoz na čeških železnicah, enega za Avstrijo in enega za Jugoslavijo. Vsak kupon se je glasil na valuto določene države, tako, da je imel potnik iz Češkoslovaške nositi riziko izgube trojne tečajne razlike. Na vsaki meji je moral imeti neprijetnosti pri carinjenju priloge in naravno je tudi moral na vsaki meji menjavati denar. Kljub temu pa je društvo »Putnik« pospeševalo samo prodajo kuponovskih vozovnic, ker je imelo velik materialni dobiček od tega, čeravno so se tuji silno pribojevali nad tem. S tem pa, da je ministrski svet izdal rešitev, da sme naša železniška uprava dati inozemskim agencijam 5% provizijo za prodajo direktnih vozovnic, ki se glase skozi vse tranzitne proge, pa odpade vsak vmesni riziko izgube tečajnih razlik, carinjenje in vse ostale sitnosti, ki so zvezane s kuponškim prometom. S priznanjem provizije tujim agencijam v inozemstvu (za prodajo direktnih vozovnic) za naš potek proge, je odpadel privilegirani položaj društva »Putnik« v inozemstvu in s tem se je naša uprava približala za velik korak k — komercijalizaciji.

Nujno bi bilo železi, da bi se v korist tujeskega prometa v naši državi poverila našim turističnim društvom na sedežih vseh banovin iste pravice, kot je danes uživalo tuje agencije z rešitvijo ministrskega sveta. Vsaka pokrajina v naši državi ima svoje posebnosti in zato je tudi način propagande, tujeskega prometa poseben v posameznih pokrajinah države. Pogledi z enega centralnega mesta na krajevne potrebe so bistveno drugačni, kot pogledi s stališča samih pokrajin. Zato je potrebno, da se naša propaganda za tujski promet specializira. Taka specializacija pa nujno zahteva dekoncentracijo oziroma prenos pristojnosti, ki jih ima »Putnik« danes za celo državo, na pokrajinska turistična društva in hkrati s tem tudi prenos — dohodkov. V tem pogledu moramo tudi mi končno iti za zapadno-evropskimi državami, katere vidijo v monopolizaciji prodaje vozniških kart na železnicah največjo oviro tujeskega prometa. Pri tem vprašanju ne smemo igrati visoke tanjine upravnih svetnikov pri društvu »Putnik« v Beogradu prav nobene vloge, saj gre za prileganje lokalnih turističnih ustanov k tujskoprometni propagandi, katere pa tudi ne morejo vsiliti svojih poslov iz samega — idealizma in živeti brez potrebnih sredstev. n—g.

Sport

Turistično športni odbor in odbor za izvedbo dramatičnega. Važna in nujna seja drevi ob 20.30 pri Staničevu. Vsi in sigurno!

Po plavalnem prvenstvu v Mariboru

Maribor, 20. julija.

Letošnje državno prvenstvo v plavanju je končano. Prineslo nam je zavidljive rezultate, kakor še nobena dosedanja plavalna prireditev. Brez dvoma ima veliko zaslug za tako uspešen potek in lep zaključek letošnjega prvenstva prireditelj in organizator tekmovanja SSK Maraton, ki je že drugič pokazal svoje velike organizatorne sposobnosti za velikopotezne prireditve, ki so zaradi velike rivalitete med posameznimi klubi dosedaj izzvenele z neprijetnim zaključkom. Priznani strokovnjaki v plavalnem športu so izjavili Vašemu dopisniku, da tako vzorne organizacije ni bilo dosedaj še na nobenem prvenstvu, če izvajamo lanske juniorske prireditve v Mariboru. Funkcioniralo vse je, kakor ura in le tako je bilo mogoče spraviti ves obsežen program brez zamud pod streho. Da se je zaključek nekoliko zavlekel, ni krivda prireditelja, kakor zatrjuje »Jutrov« poročevalec v današnjem poročilu, temveč žirije, ki je dolgo obravnavala proteste Ilirije in Jadrana.

Letošnje prvenstvo ima velik pomen za jugoslovanski swimming, ker je po treh letih abstinence splitskega »Jadrana« prineslo zopet rekordno konkurenco najboljših plavalcev. Brez oklevanja moremo trditi, da je bilo letošnje prvenstvo prava grobnica jugoslovanskih rekordov, ki so se že dolgo majali, sedaj pa so končno padli. Če se pomislimo, da se je letošnje prvenstvo vršilo tako zgodaj, kakor še nikoli, je pri doseženih uspehih razvidno, da je bilanca napredka več kot sijajna. Poleg naših starih prvakov, ki so še vedno na višini svoje slave (Senjanovič), videli smo z njimi prvič tudi odlične juniorje, ki so čisto prekašali naše starejše plavalce (16-letni Defilipis, Sel, Groschel, Beara, Orličeva i. dr.). To nam potrjuje, da lanski sistem ni odgovarjal našim razmeram in da ne sme obstojati več zapreka za skupno konkurenco juniorjev s seniorji.

Glavna karakteristika letošnjega prvenstva je bil prav za prav dvomatch Jadrani-Ilirija. Tako prvi, kot drugi klub sta prišla na tekmovanje sijajno pripravljena. Oba sta reflektirala na ponosen naslov državnega prvaka ter sta prišla na prvenstvo z najštevilnejšimi ekipami. Še nikoli nismo videli tako napetih in tako izenačenih borb, ki so se odražale najbolj v popolnoma jasnem končnem rezultatu do zadnje točke programa. V ogorčeni borbi med Jadranom in Ilirijo za naslov državnega prvaka je dala prvaka šele zadnja točka! Jadrani je razpolagal z boljšo žensko ekipo, ki mu je to pot prinesla zmago z malenkostnim naskokom pred Ilirijo, ki je razpolagala z odličnimi moškimi plavalci. Da je Ilirija posvetila sestavo svoje štafete nekoliko več pažnje, bila bi kljub slabšji ženski ekipi zmagovalka.

V waterpolu se visoko nad drugimi konkurenti dvigata Jug in Jadrani. Srečanje med Jadranom in Jugom se je vršilo prvič po treh letih. Pričakovalo se je v vsej državi, zlasti pa še v Splitu, Dubrovniku z največjo nervoznostjo. Vprašanje, ali bo Jug ohranil svoj 10-letni monopol pred navadom Jadranske ekipe, je bilo morda najvažnejše vprašanje prvenstva. Jadrani se je za letošnje tekmo pripravil, kot še nikoli, da bi prekinil vrsto Jugovih zmag. Jugovo moštvo, ki v igri z Jadranom ni pokazalo tega, kar v resnici zna, je še vedno nad Jadransko ekipo, ki v sistemu, vigranosti, pregledu še ne dosega Dubrovničanov. Jug je v tem pogledu, kar smo videli iz treningov, na višini mednarodnega razreda. Igra Jadrana in Juga ni več raj pokazala tega, kar smo pričakovali. To pa je razumljivo z ozirom na njihovo dolgoletno rivaliteto, zaradi katere ne morejo igrati s takim rizikom, kakor bi igrali z drugimi klubi. Za Jug bi bila največja sramota — izgubiti proti Jadranu, pa je zaradi tega razumljiva njegova silno previdna igra. Jadrani je zelo napredoval, sel je v borbo s silno voljo za zmago in je s svojo poizrtvalno igro prisilil Juga v svoj sistem igre. Največ zaslug za tak rezultat si je pridobil obramba, ki je bila na taki višini, kot še nikoli. Glavna napaka Juga je bila, ker ni vzdržal svojega sistema igre, ki obstoja v odprti igri z brzimi prodori poedincev na gol. Edini, ki je skušal ta sistem forsirati, je bil Ciganovič, imel pa je slabe pomočnike v napadu. Jug ni izkoristil vseh možnosti, ker bi bil sicer rezultat zanj mnogo boljši. Sigurno šanso v drugem polčasu je Statinger pokvaril. Golman Fabris bi bil lahko držal oba gola.

V skokih je bil naš olimpijski kandidat Zihel brez konkurence. Pokazal je, da je talent, kateremu se mora posvetiti vsa pažnja, zlasti ker je zelo ambiciozen in priden ter se silno marljivo pripravlja.

Obrnili smo se ob zaključku tekem na tre-

nerja Maratona Darka Prvana, ki nam je dal o napredku našega plavalnega športa sledeče mnenje: Rezultati so naravnost odlični. Wilfanov rezultat 100 m prosto je zelo dober, pričakovali pa smo še boljše. Kot drugi sprinter se je izkazal stari Senjanovič, ki se je odlično držal ter je bil v sijajni formi. Gazzari je na 200 m plaval zelo dobro, hrbtino pa je nastopil prvič v sezoni. Njegovi rezultati so zelo dobri. Oduševil me je rekorder Cerer, ki je danes brez konkurence. On je dvignil našo prsno klaso, ki je bila dosedaj najslabša, z uporabo »metuljčka« na evropsko višino. Ko si bo t. stil še izpilil, bo dosegel zavidljive mednarodne rezultate. Najbolj je iznenadil mladi Defilipis, ki je naša nova zvezda. V doglednem času se bo razvil v klasnega plavalca. S svojimi 16 leti je postavil 5:20,5 v bazenu novi jugoslovanski rekord 5:20,5. Osobito se mi dopade njegov stil, ki kaže izredno lahkoto v plavanju. Med juniorji se mi najbolj dopade Beara (Jadrani), ki se je razvila v našo najboljšo sprinterico. Njena najostrejša konkurentinja je Groschlova. Iznenadile so tudi Dubrovčanke Sokolica in Orličeva. Najbolj mi imponira rezultata Wilfana na 200 m prosto v štafeti. Rezultat 2:21 je naš dosedanj najboljši čas na tej progi. Gotovo bi mogel na tej progi postaviti čas pod 2:20, kar bi bil zanj največji uspeh. Kakor vam je znano, sta se Jadrani in Ilirija borila krčevito za zmago. Jadrani se ima zahvaliti za zmago svojim plavalkam. Ilirija ni bila nikoli tako močna, kakor sedaj ter se je odlikovala s svojimi poedinci Wilfanom, Cerarjem, Selom, Groschlovo, ki bi bili skoraj odvzeli Jadranu zmago.

Naš najboljši sodnik za waterpolo Kramaršič je podal sledeče mnenje: Igra Jug-Jadrani je ponovno pokazala, da sta to naša naimočnejša kluba v waterpolu. Jadrani ima izvrstno obrambo, ki dela kot stroj ter drži protivnikov napad za vsako ceno. Mihovilović je naš najboljši golman. Branilec Giovannelli je sijajen, da si igra presurovo. Izvrsten napadač je Pavičić, ki spada v državno reprezentanco. Pri Jugah je bil slab Fabris. Tudi obramba ni to, kar je bila nekoč. Samardžić igra dobro, ne spada pa na to mesto. Najboljši igralec je Ciganovič, ki se je v tej igri najbolj izkazal, ni pa mogla njegova igra zaradi slabih pomočnikov priti do izraza. Gole je mojstrsko pripravil. Statinger in Tošović me nista zadovoljila.

Izbirno olimpijsko plavalno tekmovanje

Sreda ob 20.30.

Jugoslovanska plavalna zveza priredi v sredo ob 20.30 na kopaljšču Ilirije izbirno plavalno in waterpolo tekmovanje za določitev jugoslovanske olimpijske reprezentance, ki bo zastopala naše državne barve na letošnji Olimpijadi v Berlinu, ki bo pa pred tem imela še nekoliko nastopov, med ostalimi proti Madžarski v Budimpešti in Češkoslovaški v Pragi.

Državno prvenstvo moštev v Mariboru je kolikor toliko že izkristaliziralo ogroditve naše reprezentance, potrebna so pa še tekmovanja za določitev definitivne postave za štafeto 4 krat 200 m prosti stil, 200 m hrbtino in waterpolo moštvo. Nastopili bodo najboljši jugoslovanski plavalci, člani Juga-Dubrovnik, Jadrana-Split, Viktorije-Sušak, Zagrebačkega plivaškega kluba in ljubljanske Ilirije.

Kot izberne discipline so določene:

1. 200 m prosto: Gazzari, Petrone (Jadrani, Split), Ciganovič (Jug, Dubrovnik), De Filipis (Z. D. K.), Wilfan, Cerar, Schell, Mihalek (Ilirija);
2. 100 m prsno: Cerar (Ilirija);
3. 100 hrbtino: Ciganovič (Jug, Dubrovnik), Gazzari (Jadrani, Split), Wilfan, Schell (Ilirija);
4. Waterpolo tekma med A in B moštvi reprezentance Jugoslavije, ki jih bodo tvorili najboljši waterpolisti državnega prvaka Jug, Dubrovnik; društvoplasiranega Jadrana, Split; Viktorije, Sušak in ljubljanske Ilirije.

Zanimiv program bodo izpolnile še razne plavalne discipline, pri katerih nastopijo najboljši še plavalci in plavalci Ilirije.

Wilfan se je na prvenstvu moštev v Mariboru izkazal kot najboljši in nebitrejši jugoslovanski plavec, borba za ostale placemente, zlasti v disciplini 200 m prosto, bo izredno ostra, ker so vsi ostali plavalci zelo izenačeni.

Tudi plavanje 100 m hrbtino bo nudilo zelo dramatično borbo, tembol, ker Ciganovič (Jug) in Gazzari (Jadrani) nista v Mariboru posegla v borbo.

Občinstvo naj ne zamudi prisostvovati borbi naših najboljših izvolincev

Alja Rahmanova:

Tovarna novega človeka

Roman.

Tanja ni vedela, kako dolgo je hodila, kam je sploh hotela. Zavedela se je šele, ko je ugledala pred seboj staro, napol razpadlo kapelico, ki je bila skoro čisto skrita za veliko tiso. Obstala je in zrla na reko, ki je zamolklo mrmraje valila rjave vode skupnelega snega. Strmela je na bele pene, ki so se tvorile tam, kjer so se temni valovi ob obrežju razbijali, in mrmrala predse: »Ali mi je še živeti po vsem tem, kar se je zgodilo? Ali morem biti še kdaj vesela? Morem li še dalje misliti na bodočnost?«

Nikjer nobenega človeka. Samo zemlja s svojim vonjem, s svojim pomladnim dihom, zemlja, ki daje vsemu stvarstvu življenje in nikoli ne vpraša, čemu, zakaj. In voda in oblaki, ki so hoteli mrzlo in nebržino mimo nje...

Zdaj šele je Tanja začutila, da je bila trudna, da smrti trudna. Noge so jo komaj še nosile. Sedla je na stopnice pred kapelico. In zdaj je v hipu razumela, zakaj je prišla baš semaj, ne da bi se bila tega zavedala. To je bila kapela, h kateri je njena mati tolikokrat vodila, ko je bila Tanja še majhen otrok. Tu v travi se je igrala mati z njo in njenimi bratci in sestricami; trgala je dehte travniške evetice, jih postavljala pred podobo angela varuha, ki mu je bila ta kapela posvečena, in potem je otrokom dolgo pripovedovala o njem, kako spremlja otroke s svojimi velikimi belimi peruti in jih varuje z rokami, razpetimi nad njihovimi glavami.

Tanja se je naslonila na zid in z zaprtimi očmi mislila na to davno preteklo dobo; in tedaj se je spomnila do vseh podrobnosti prigode, ki se ji je zdela zdaj —

sama ni vedela zakaj — prav posebno pomembna. Takrat ji je bilo šest let. Bilo je na predvečer cvetne nedelje in mati ji je povedala, da angel varuh polaga v noči pred to nedeljo pridnim otrokom na stol darila. Mala Tanja je ležala v postelji in od razburjenja ni mogla zaspiti; hotela je s svojimi lastnimi očmi videti angela varuha, kako bo prišel k nji, angela varuha, ki ga je tako zelo ljubila, ker je vse leto tako ganljivo, tako zvesto skrbel za njo.

V hiši je bilo popolnoma tiho. Vse je spalo, le iz materine sobe je čula ropot šivalnega stroja. Kaj je neki mati še šivala tako pozno v noč? Jeli bilo delo tako nujno?... Toda kje je vendar ostal angel varuh? Trepalnice so bile Tanji težke kot svinec in zbrati je morala vse moči, da ni popolnoma zaspala. Tedaj je zaslišala stopinje. Čisto lahke. Ali prihaja angel varuh? Trdno je zaprla oči; bala se je, da ne bi angel zopet izginil, če bi videl, da ne spi. Toda te stopinje so se zdele Tanji tako znane. Blizale so se njeni postelji. Nekdo je nekaj položil na stol ob njej. Čuti je bil kovinski žvenket in šumenje blaga. Kaj je bilo to?

Koraki so se oddaljili. Zdaj se Tanja ni mogla več vzdržati. Odprla je oči in zagledala svojo mater! V očni halji, z razpuščenimi lasmi in s tihimi smehljajem nočni usten se je na pragu še enkrat obrnila in pogledala nazaj. Potem so se vrata zaprla in stopinje so se oddaljile. Zdaj je Tanja opazila, da je nekaj ležalo poleg nje na stolu, ki je bil pravkar še prazen, in v polmeti je celo lahko natančno razločevala posteljico za punčko z atlasovo odejo. To je torej bilo, kar je mati šivala tako pozno v noč. Kje pa je bil angel varuh? Zakaj ni prišel? Torej prinaša darila mati? In kučka iz blaga od lanskega leta, jeli tudi tega prinesla mati? Če je tako, zakaj potem ne govori resnice? Ali morda angela varuha sploh

ni? Ta misel je bila grozna. Tanja je zakopala svojo glavo v blazino in pritaženo ihtela.

Dolgo je trajalo, preden se je zopet nekoliko umirila. V njej se je začelo vzbujati čustvo usmiljenja za materjo, a sama ni vedela, zakaj. Čutila je le, da bi mater neskončno bolelo, če bi vse to zvedela. Tanja je trdno sklenila, da niti najmanj ne bo izdala, kaj je videla to noč, in s tem sklepom je zaspala.

Ko se je naslednje jutro prebudila, je mati že sedela ob njeni postelji. Tanja je blinila presenečenje in radost, toda to pretvarjanje jo je težilo. Ves dan se je trudila, da se je ogibala materine bližine. Materi je izpremenjeno hčerkino vedenje vzbudilo pozornost. Vprašujoče jo je pogledala s svojimi velikimi sivimi očmi in jo nežno pobožala po laseh. Toda Tanja je molčala. Ko pa jo je mati zvečer položila v posteljico in jo prijala za njene male roke ter ji dolgo zrla v oči, tedaj se Tanja ni mogla več vzdržati. Ihte si je olajšala srce.

Se sedaj se je čisto natančno spomnila besed, ki ji jih je mati takrat govorila:

»Posteljico za punčko sem ti darovala j. z. Toda zaradi tega se ti še dolgo ni treba žalostiti; zakaj v resnici ti prinaša darila angel varuh — po meni. Tega še ne moreš razumeti. Toda pomni eno: še mnogokrat boš jokala, če bo prišlo drugače, kot si mislila. Toda tvoj angel varuh bo vedno s teboj, tudi če boš že mislila, da te je zapustil!«

Od tedaj je minulo mnogo let. Vendar je bilo zdaj Tanji, kakor bi ji materin glas še vedno zvenel v ušesih, kakor bi bila govorila te besede šele včeraj. In njeno srce je prevzel lahen občutek pomirjenja. Čutila je, da ni več popolnoma sama, da ji nekdo ponuja roko, hoteč ji pomagati iz obupa. Če tudi je bila zapuščenca od ljudi, je bil vendar nekdo z njo, ki ji je prinesel tolažbo in moč...

Ce o čem a naročna ne:

Zbirko domačih pisateljev, 3 vezane knjige

Din 132,- ali mesečno Din 11,-

3 vezane knjige Din 156,- ali mesečno Din 13,-

Jugoslovanska knjižarna

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlita vrstica po Din 2:50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodob

Prodajalco peciva

vestno, marljivo in pošteno, sprejme kavarna »Emona« v Ljubljani. — Predstaviti se je dnevno od 11.—13. ure. (b)

Odvetnika

za obstoječo pisarno brez konkurence — išče takoj Redžep Ametović, Goštar.

Trgovske sotrudnice

event. brezposelne gimnazijce sprejemam za potovanje z avtom. Ponudbe pod »Stalni zaslužek« na podružnico »Slovenca« v Celju. (b)

Zakonca-uradnika

z enim otrokom, v šmarju pri Jelšah, sprejmeta v službo pošteno dekle, veščo kuhanja in nekoliko šivanja. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 10607. (b)

Vajenci

Vajenca

poštenih staršev, za sprejeto v mestu, sprejem. »Magazin« — Slomškova ulica 9. (v)

Pouk

Gospodična

poučuje otroke v nemščini, samo popoldanske ure. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10623.

Vnajem

Trgovina z meš. blagom

se odda v najem na zelo prometni točki blizu Ljubljane. Za prevzem zalogo potrebno 15.000 Din, ostalo na obroke. Ponudbe pod »Prometna točka« št. 10500 upravi »Slovenca«. (n)

Posestva

Specerijiska trgovina

v mestu takoj naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10597. (p)

Stanovanja

Preselitve

izvršuje z odprtimi in zaprtimi vozovi SLOVENIA TRANSPORT - Ljubljana. Telefon 27-18, 37-18. (d)

Takoj oddam

enosobno stanovanje in skladišče, Moste, Pod Jezami 17. (e)

Objave

Na postaji Ljubljana

glavni kolodvor skladišče bo naprodaj dne 22. julija 1936 ob 11 trije bloki banka kositra, 103 kg, in dne 23. julija 1936 ob 11 en vagon premoga lignit, 15.000 kg, ter dva vagona peska za kalupljenje — 30.000 kg. (o)

Razno

Starejšo osebo

(nad 50 let) prevzamem proti primerni enkratni odškodnini v popolno do smrti oskrbo. Za dobro izdatno hrano in zdravo ter snažno stanovanje jamčim. Ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod »Preskrbljen dom«

Kupimo

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Sanoped "potenje nog ne zatira temveč le omehča, popolnoma pa odstrani slab duh po noči"

Denar

Vse denarne posle,

terjatve vseh, tudi podeželskih hranilnic in posojilnic kupujem po najvišji ceni takoj v gotovini. Izposlujem posojila na hranilne knjižice, nakup in prodaja vrednostnih papirjev itd. Alojzij Planinšek, ag. za bančne in kreditne posle, Ljubljana, Beethovnova ulica 14/I. Telefon 35-10. Znamke za odgovor. (d)

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10. (d)

Bančno kom. zavod

MARIBOR, Aleksandrova št. 40, najbolje vnovčuje terjatve pri vseh denarnih zavodih. Za odgovor 3 Din v znakah.

Hranilne knjižice

podeželskih hranilnic (članice Zadrugne zveze), kupimo takoj in plačamo najboljšo. — Ponudbe na upravo Slovenca v Mariboru pod »Tovarna 9468«.

Vrednostne papirje

vseh vrst kupim. Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10. (d)

Prodamo

Male stiskalnice

nudim za maline. Hočev var Henrik, Struge na Dolenskem. (i)

Bukovi odpadki

suhl, kratko žagani, zopet na razpolago. Ivan Šiška, tovarna parketov, Ljubljana, Metelkova ulica 4, telefon 22-44. (i)

Zopet znižane cene!

Buret, svilo 2e od 13 Din dobite v Trpinovem bazaru, Maribor, Vetrinjska 15.

Maline!

5—10.000 kg gorskih malin naprodaj. Cenj. odjemalci naj se zglase takoj z navedbo cene na zastopnika: Franc Skasa, Nazarje, p. Mozirje. (i)

Jajca

sveža, zajamčena, 720 komadov 370 Din, franko vsaka železniška postaja, razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (i)

Kolesa

ponikljana in pokromana, zaradi direktnega uvoza iz Nemčije naprodaj po neverjetno nizkih cenah. Nova trgovina, Tyrševa cesta 36. (i)

Tinček in Tonček kot detektiva

109.

Boj med rakom in gorilo.

Da bi rešil prijatelja iz smrtonosnega objema zavrtnatne živali, je Tonček začel na vso moč udrihati po njej. A rak se za Tončka in njegovo krepelce niti zmenil ni. Čedalje močnejše je stiskal ubogega dečka med svojimi lovskimi in ga vlekel s seboj v črno globočino.

Ti hip pa je že prilomastila gorila. Z divjim krikom se je vrgla na sovražnika.

Najprej je osvobodila Tinčka strašnih klešč, potem pa je potegnila raka iz jame in ga začela z železnimi šapami mrcvariti, da je bilo grozno. Potrgala mu je vse noge, nato pa ga v širokem loku vrgla iz ladje.

»Bravo! Zivjolo!« je navdušeno zakričal Tinček, ki je medtem ves čas čepel na gorili na široki rami.

Umrli nam je daues v visoki starosti Bogu vdana naša draga sestra, teta, svakinja, gospodična

Asta Mattanovič

učiteljica - voditeljica v pokju.

Pogreb nepozabne se bo vršil v torek, dne 21. julija 1936, ob 17 iz hiše žalosti, Smartinska cesta 14, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Wien, dne 19. julija 1936.

Zalujoči ostali.

Duhovnim sobratom, sorodnikom in prijateljem naznanjam pretresljivo vest, da je Vsemogočni nenadoma poklical k Sebi v nedeljo, dne 19. julija, dragega sobrata, č. g. duh. svetnika

Andreja Ažmana

veroučitelja mestne deške in dekliške meščanske šole pri sv. Jakobu v Ljubljani.

Pogreb nepozabnega se bo vršil v torek, dne 21. julija, ob 14 popoldne iz župnišča pri sv. Jakobu, Sv. Florijana ulica 18, na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 20. julija 1936.

Janko Barle, mestni župnik.

ZAHVALA

Vsem, ki so našemu nepozabnemu

DOLFETU

v njegovem življenju storili kakršnokoli dobroto in mu s tem olajšali njegovo tako kratko življenjsko pot, vsem, ki so mu o priliki njegove tragične smrti poklonili iskreno molitev, godbo, petje, gomilo cvetja, izkazali poslednje časti in ga v slovo v tako ogromni množici spremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku;

dalje vsem, ki so nam v teh najtežjih dneh stali ob strani s tolažilno besedo in požitvalnimi dejanji, vsem — Bog plačaj!

Maša zadušnica se bo darovala v cerkvi čč. očetov frančiškanov v sredo 22. julija ob sedmih zjutraj.

Spomnite se dragega Dolfeta v molitvi in ohranite mu lep spomin.

V Ljubljani, dne 20. julija 1936.

Zalujoče rodbine:

Korče, Dovžan, Velepčič, Roth.

Vsem sorodnikom, znancom in prijateljem naznanjamo, da je naš nepozabni soprog, ljubljani očka, sin, brat, zet, svak in stric, gospod

CIRIL MAYR

posestnik in gostilničar

danes nenadoma umrl. Pogreb blagopokojnika bo v torek 21. julija ob pol šestih popoldne na tukajšnje farno pokopališče.

Kranj, dne 20. julija 1936.

Dora Mayr roj. Nagù, soproga, Marija in Peterček, otroka, in ostalo sorodstvo.

Prosimo tihega sožalja.